

Naročnina znaša mesečno 25 Din, za
inozemstvo 40 Din.

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica 5. Telefon šte. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Maribor: Aleksandrova cesta 13. Telefon št. 440.
Celje: Kocanova ul. 2. Telefon šte. 190.
Rokopisi se ne vračajo. - Oglašje po tarifi.

JUTRO

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova ul. 54.
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Inzeratni oddelki: Ljubljana, Prešernova
ulica 4. Telefon št. 2492.
Podružnica Maribor: Aleksandrova cesta
št. 13. Telefon št. 455.
Podružnica Celje: Kocanova ulica št. 2.
Telefon št. 190.
Računi pri pošti. Ček. savodih: Ljubljana
št. 11.842; Praha čisto 78.180; Wiew
Nr. 105.241.

Ljubljana, 14. marca.

Kakor smo poročali, je bil imenovan redni profesor ljubljanske univerze, inž. Viktor Gostiša za generalnega ravnatelja rudnikov v ministrstvu za šume in rudnike.

To imenovanje člana prof. zbora ljubljanske univerze je gotovo zelo častno ne samo za imenovanca samega, temveč ravno tako tudi za naš najvišji kulturni zavod, ker dokazuje, da delujejo na njem resnični strokovnjaki, moške znanstveniki, ki jim državna oblast priznava in upošteva njihovo visoko usposobljenost, ne zaupa samo znanstvene izobrazbe razumniškega naraščaja našega naroda, temveč jih poziva tudi na taka najodgovornejša mesta, kjer se mora v dobrobit države čim najkoristneje udeleževati poleg teoretičnega tudi njihovo praktično znanje. Čast takim možem in ponosni smemo biti, da jih je cela vrsta v naši prosvetni palači na Kongresnem trgu.

Toda ob vsem zadoščenju, ki nas navdaja ob teh imenovanjih in pozivih, pa se vendarle ne moremo otresti morečega občutka, da bi mogli v doglednem času obžalovati še težje izgube, kakor zadevajo našo najvišjo kulturno institucijo z odpočitkom posameznih članov njenega proforskanskega zbora na druga, za državo gotovo važnejša mesta, nego so jih zavzemali doslej. Dasi v interesu napredka naše državne uprave pozdravljamo vsak ukrep, ki postavlja na mesto, važno za vso državo, za nas celoto, najposposobnejšega moža, četudi mora zato del te celote trpeti individualno škodo, je vendar v pričujočem primeru škoda, ki zadene našo univerzo in s tem celokupno našo kulturno življenje, tako prevelik, da bi iskreno želeli revizijo tega imenovanja.

Z odhodom inž. Gostiše postaja namreč proforskanska kriza na naši montanistični fakulteti skrajno akutna in ker so montanistični znanstveniki v Jugoslaviji redko sejani, ni videti, kako bi se dale dobro in hitro sanirati. Že dosedaj je montanistična fakulteta bila personalno in materialno silno skromno dotirana. Toda ker so montanisti v Ljubljani na razpolago razmeroma bogata sredstva naše tehnike in ker so profesorji montanistike svoje skromno število podvojili z izredno vsmo in poštvovalnostjo v svojem delovanju. Tako je naša montanistika navzlic vsem težkostim mogla razviti v prvovrstno izobraževalno inženjerskega naraščaja, ki po svojem ugledu in s svojimi uspehi ne zaostaja za mnogo starejšimi inozemskimi zavodi.

Toda v zadnjem času je nedostatek učnih moči postal vedno težavnejši problem. Montanistična fakulteta ima po smrti profesorja Plizaka samo še tri redne profesorje, inž. Frosta, inž. Kopylova in inž. Gostišo, ki je poleg svojih strokovnih predavanj prevzel tudi predavanja pokojnega prof. Plizaka. Poleg imenovanih rednih profesorjev deluje na fakulteti še kontraktualni profesor Nikutin, katerega pogodba pa baje že kmalu poteče. O profesorju Kopylovu se govori, da namerava v Pariz, da prevzame tam važno mesto med svojimi ruskimi rojaki. Ni torej izključeno, da bi, kakor stvari danes stojijo, ostal na montanistični v Ljubljani v prihodnjem zimskem semestru en sam profesor. To bi seveda pomenilo za montanistično fakulteto življensko krizo in bi bilo na las podobno njeni popolni demontaži.

Z najmerodajnejšega mesta se je v zadnjem času zagotavljalo, da so vesti o predstoječi redukciji fakultet samovoljne kombinacije, ki so tem manj utemeljene, ker vprašanje reorganizacije univerz še sploh ni na dnevnem redu. Rektor ljubljanske vseučilišča profesor dr. Vidmar je nedavno v »Jutru« naravnost klasično pokazal, kako je zaradi prenosa montanistične fakultete iz Ljubljane povsem nemogoča stvar, zlasti če bi kralj hotel ustanoviti montanistično v kraju, kjer ni tehnike. Potrebni bi bili mnogi milijoni za kemične in fizikalne ter druge institute in številni profesorji zbor, ki ga danes dajejo montanistični na razpolago druge tehnične fakultete naše univerze. V interesu štednje in pa dobrih učnih rezultatov je, da še posebno montanistika ostane vesno združena z ljubljansko tehniko. Tu govorijo svojo važno besedo tudi krajevne prilike, ker je Slovenija edina pokrajina, kjer je rudarstvo na prilično visoki tehnični stopnji in je torej mladim rudniškim tehnikom omogočen tudi koristen praktičen študij.

Smatrati je torej, da iz stvarnih razlogov montanistični fakulteti ne more groziti nobena opasnost. Toda z odhodom profesorjev grozi naši montanistični kriza z druge strani — ne hote izvana, ne nameravana, toda vendarle kriza in to zelo opasna kriza.

Tu bodo morali vsi poklicani faktorji pravočasno zastaviti svoje moči in storiti vse, da se zlo prepreči. Nič ne pomaga, če ostane montanistična fakulteta v Ljubljani — ako ne bo ime-

Prva seja Vrhovnega zakonodajnega sveta

Seja je bila kratka in le formalnega značaja — Danes prične VZS z meritornim delom

Beograd, 14. marca. p. Danes dopoldne ob 10. se je vršila prva seja Vrhovnega zakonodajnega sveta. Udeležili so se vsi člani razen dr. Markoviča, ki se mudi v inozemstvu. Seja je trajala od 10. do 11.30. Vršila se je v bivših prostorih ministrskega predsedstva. Po seji je dal stalni referent ministrskega predsednika dr. Ninko Perić novinarjem naslednje komunikacije:

»Predsednik dr. Mihailo Jovanović je otvoril sejo ob 10. z nagovorom, v katerem je pozdravil vse člane in izra-

zil željo, da bi bilo delo Vrhovnega zakonodajnega odbora čim uspešneje in kar najbolj plodonosno. Nato so posamezni člani podali svoje mnenje glede metode dela, nakar je bilo sklenjeno, da se bo vršila prihodnja seja jutri ob 9. dopoldne z dnevnim redom: zakon o odvetnikih. Vrhovnemu zakonodajnemu svetu so bili doslej predloženi trije zakoni in to: zakon o odvetnikih, zakon o državnih pravdnikih in zakon o šerijatskih sodiščih.

Zakon o vrhovni državni upravi izgotovljen

Zakonski načrt temelji na načelu decentralizacije in bo v najkrajšem času predložen Vrhovnemu zakonodajnemu svetu

Beograd, 14. marca. p. Ministrskemu predsedniku je bil danes predložen od posebne komisije sestavljeni načrt zakona o vrhovni državni upravi. Zakon bo v prihodnjih dneh izročen Vrhovnemu zakonodajnemu svetu v strokovno proučitev.

Zagreb, 14. marca. č. Nocojšnji »Jutarnji list« poroča iz Beograda: Posebna komisija v notranjem ministrstvu je sestavila načrt zakona o vrhovni državni upravi in ga danes predložila ministrskemu predsedniku generalu Živkoviću. Načrt zakona določa znat-

no razširjenje kompetence velikih županov in sreskih poglavarjev, da se na ta način doseže čim večja decentralizacija uprave.

Isti list poroča, da se tudi zakon o novi upravni razdelitvi države na oblasti že sestavlja in da bo v najkrajšem času predložen ministrskemu predsedniku, odnosno Vrhovnemu zakonodajnemu svetu. Podrobnosti o njem še niso znane in se tudi še ne ve, ali bo nova upravna razdelitev že definitivna ali le začasna.

Sestavljanje vladnega delovnega programa

Sinočna seja ministrskega sveta — Delovni program bo priključen proračunu

Beograd, 14. marca. p. Zvečer od 5. do 8. se je vršila v Topčideru seja ministrskega sveta. Po odobritvi proračuna se bavi vlada na svojih sejah sedaj s sestavo delovnega programa, ki bo tvoril nekaj sestavnih del proračuna. Vsakemu resornemu proračunu bo dodan obširen delovni program, ki ga namerava dotični resorni minister izvršiti tekom proračunskega leta. Vlada posveča pozornost vsem aktualnim vprašanjem in se bavi zlasti s finančnim in gospodarskim delom svojega programa. Ministri so imeli do sedaj priliko seznaniti se s problemi svojih resorov, ta-

ko da bo mogoče sestaviti skupen program, ki bo imel enotno linijo in ki bo omogočal kar najbolj sporazumno delo med posameznimi resori. Čim bo sestavljen program posameznih ministrstev, bo celotni program predložen kralju v odobritev.

Na današnji seji se je ministrski svet bavil tudi še s finančnim zakonom, zlasti z onimi odredbami, ki imajo zakonodajni značaj. Ta del finančnega zakona bo predložen tudi Vrhovnemu zakonodajnemu odboru, da poda svoje strokovno mnenje.

Sava je začela naglo naraščati

Pri Sremski Mitrovici znaša vodostaj 480 cm nad normalo — Led je porušil mnogo mlinov

Beograd, 14. marca. r. Pri Sremski Mitrovici je začela Sava naglo naraščati. Danes je znašal vodostaj 480 cm nad normalo. Zaradi naglega dvigovanja vodne površine se je začel lomiti tudi led, ki se pomika v ogromnih množinah proti izlivu. Posamezne ledene plošče dosegaajo ogromno površino do 2 ha in so dolge po 1 km.

Ta nenadni naval ledu je povzročil pri Sremski Mitrovici že precej škode. Ob 1.

popoldne je zdrobil led pred pontonskim mostom vse savske mline. V mitroviškem pristanišču je led polomil skoraj vse naprave in zdrobil mnogo čolnov. Pri Rači je voda tako narasla, da je poplavlila pristanišče ter odnesla ogromne množine lesa. Pri Martinacu se je led zagostil in nagromadil do 10 m visoko. Voda ki neprestano narašča, se je zaradi tega razlila preko obrežja in poplavlila mnogo polja.

Odkritje falzifikatorske družbe v Skoplju

Družba se je bavila s ponarejanjem izseljeniških potnih listov Aretacije v Velesu, Skoplju in Solunu — Vodja družbe je mednarodni pustolovec

Skoplje, 14. marca. r. Policija je prišla na sled velikopotezni družbi falzifikatorjev in tihoapevc. V aéro so zapleteni grški in italijanski državljani. Ta družba je že več let služila ogromne vsote s ponarejanjem potnih listov za inozemstvo ter raznih drugih dokumentov. Izvršeno je bilo več aretacij v Velesu in Solunu. Doslej so bile aretirane štiri osebe s ponarejenimi legitimacijami, pri katerih so našli razna kemična sredstva za ponarejanje dokumentov. Kemikalije, kakršnih se je ta družba posluževala, so našli tudi pri nekem prebivalcu v Skoplju, o čigar imenu pa se varuje še tajnost. Policija v Velesu je prišla tudi nekega mednarodnega pustolovca, za čigar aretacijo je bila v Grški razpisana nagrada milijon drahov in ki ga grška policija že dolgo časa zasleduje. Po dokumentih, ki so jih našli pri njem, sklepajo, da so prijeli pravo osebo. Glavni junak te družbe se zove Hristo Ferman, ki pa se je imenoval tudi Stojan Gjorgije. Pod imenom Gjorgije Nikolij je potoval po naši državi in je bil tudi v Franciji. Ta Ferman je po ugotovitvah policije rodom iz sela Bifa blizu Lesinca v Grški. Njegov glavni sodelavec je istotako Grk po imenu Andreas Kavrikas iz Soluna, ki so ga istotako aretirali v Velesu. Preskrboval je grškim izseljenim pa tudi našim iz Južne Srbije za drag denar

ponarejene potne liste za razne države, kamor so našli in grški delavci odhajali za kruhom. Pri njem je policija našla dve vložni knjižici neke solunske banke, v katerih ima naloženih v ameriških dolarjih okoli pol milijona dinarjev. Pri prvem zaslišanju je izjavil, da je prišel v Srbijo kupovat mast, ker ni našel primerneke blaga, je hotel odpotovati v Grčijo. Pri Fermanu so našli tri različne potne liste z njegovimi fotografijami. Ker je preiskava še v teku, oblasti ne izdajajo za javnost podrobnosti.

Odgoditev pogajanj z Rumunijo

Beograd, 14. marca. p. Kakor smo poročali, je bil med našo in rumunsko vlado sklenjen dogovor, da se rešijo razna vprašanja, ki so nastala po sklenitvi trianonske pogodbe, a doslej še niso bila rešena. Ta pogajanja bi se imela pričeti 20. t. m. v Beogradu. Ker pa v tako kratkem roku ni bilo mogoče sestaviti strokovne delegacije in poiskati potrebnih ekspertov za posamezna vprašanja so bila pogajanja dogovorno odgodena do 8. aprila.

Pričetek tajske sezone v Dalmaciji

Sušak, 14. marca. n. Zadnje dni prihaja na Sušak zelo mnogo potnikov, ki potujejo v Dalmacijo, zlasti v Dubrovnik. Vsi parniki, ki vozijo v Dalmacijo, so prenapolnjeni.

Poincaré zopet zmagal v zbornici

Zahteval je zaupnico, ki mu jo je zbornica tudi izglasovala — Parlament je danes pričel debato o kongregacijah

Pariz, 14. marca. s. Na današnji seji zbornice je zahteval ministrski predsednik Poincaré, naj se takoj razpravlja o načrtih glede dovolitve novicijat devetim misijonarskim kongregacijam v Franciji. Pri tem je postavil vprašanje zaupanja. Poudarjal je nujnost tega vprašanja ter opozarjal na delo, ki so ga vršili misijonarji in ki so sedaj ogroženi v svojem obstoju. Naglasil je tudi, da so se intelektualci vseh konfesij zavzeli za misijonarje ter priznali njih pomen za francoski vpliv v tujini, zlasti v kolonijah in preko-

morskih deželah. Zunanji minister Briand je podpiral zahtevo Poincaréja ter je dejal, da bi bilo usodno za Francijo, ako se v tem vprašanju ne bi prišlo do sporazuma. Socialistični poslanec Varenne in socialistično radikalni poslanec Berthod sta priznala in hvalila delovanje misijonarjev, izrekla sta se pa proti temu, da bi se po načrtih takoj pričela debata. Zbornica je izrekla vladi zaupanje ter je s 323 proti 274 glasovom odobrila takojšnji pričetek debate.

Nemški proračun pred državnim zborom

Finančno stanje države je resno, vendar ne obupno — Pri-manjkljaj 379 milijonov mark bodo pokrili novi davki

Berlin, 14. marca. g. Državna zbornica je danes pričela z govorom finančnega ministra Hilferdinga razpravo o proračunu za leto 1929. Začetek debate ni prinesel nobene presenečenja. Zanimiva je ostrost s katero se je obrnil Hilferding proti agitaciji Huggenberga in velenemškega finančnega svetnika Bana, ki sta s svojo trditvijo, da vodi pot nemške vlade do inflacije vzne-mirila mnogo hranilcev v Nemčiji, tako da so iz hranilnic dvignili velike vsote ter jih skušali izmenjati v tujo valuto. Finančni minister je izjavil, da je položaj v blagajnah sicer zelo resen, vendar pa je treba mnogo hudobije in popolnega neznanja razmer, da se porabi ta prilika in da se strši z inflacijo. Ne gre za slabo gospodarstvo države, temveč le za prehodno pomanjkanje denarja v blagajnah. Kratkoročna posojila, ki so se našla za potrebo, se bodo 10 dni kasneje izplačala iz davčnih sredstev. O reparacijskem vprašanju finančni minister z ozirom na zasedanje strokov-

njaške komisije v Parizu ni mnogo govoril. Zadovoljil se je z izjavo, da nemški strokovnjaki dajo dovolj jamstva, da se bodo vpoštevala vsa stališča, do katerih ima Nemčija pravico. Ni prišlo še do nobenega sklepa strokovnjakov, o katerem bi morala vlada spregovoriti. Pri odločitvah strokovnjaške konference bo vlada vedno imela pred očmi resnost in važnost prostovoljnega podpisa za bodočnost nemškega naroda. Zanimiva je bila izjava finančnega ministra, da prevzame vlada popolno odgovornost za proračun in da bo državno zbornico stavila pred alternativo ali naj sprejme proračun, ali pa naj zruši vlado in naj sestavi novo, ki bo prevzela polno odgovornost. Končno je izjavil minister, da je posrečilo zmanjšati primanjkljaj od 600 milijonov mark z raznimi prihranki na 379 milijonov, ki se bodo morali kriti s povišanjem davkov. Vlada bo v glavnem povišala davek na alkoholne pijače.

Tragična smrt prapravnika Franca Jožefa

Babica in mati z detetom sta odšli prostovoljno v smrt zaradi nesrečnega družinskega življenja

Dunaj, 14. marca. d. Manja samomorov zahteva vedno več žrtve. Tako je pretresla včeraj dunajsko javnost vest o tragični smrti treh članov družine Resch in sicer matere Ane Resch, hčerke plesalke dvajsetletne Helene in njenega dveletnega sinčka Franca Jožefa, ki je bil prapravnuk cesarja Franca Jožefa.

Motiv tragičnega dvojnega samomora so bile, kakor že v tolikih primerih, nesrečne družinske razmere, v katere je zašla družina zaradi postopanja družinskega poglavarja Teodorja Rescha. Ta je povsem zanemaril svojo družino ter jo prepuščal skrajni bedi. Nič manj usodnega pomena je bilo tudi razmerje mlade Helene Resch, znane gledališke plesalke z enim izmed sinov kneza Otona Windischgrätzja, ki je bil oče njenega dveletnega nezakonskega sinčka Franca Jožefa. Lepa plesalka Helena je visokorodnega prijatelja zelo ljubila in se je nadejala, da jo bo poročil. Ker pa je bil ta finančno odvisen od svoje družine, se je moral odpovedati misli na poroko z

ljubko plesalko ter si poiskati bogate in ugledne neveste. To je mlado Heleno močno bolelo, da je pričela misliti na samomor, kar je ponovno razkrila svojim prijateljem. Tako je tudi predvčeršnjim omenila neki svoj prijateljici, ko sta skupaj nastopili na odru, da se poslednjič vidita. Pustila je v garderobi med svojimi toaletnimi potrebščinami listek z oporoko, v kateri zapušča garderoberki nedvigljivo plačo, preostale šminke in puder pa dvema prijateljicama. Po predstavi je odšla aravnost domov, kjer jo je že čakala mati s sinčkom. Zaprla sta se nato v svojo sobo, legli na preproge in odprli svetilni plin. Tako ležec je bil je našla policija, ki je opoldan vrla v stanovanje.

Na pisalni mizi so našli več poslovnih pism, v katerih prosi Helena v svojem in v imenu matere, da jih pokopljejo skupaj s sinom v enem grobu, v katerega naj vržejo tudi dve fotografiji očeta malega Franca Jožefa.

Prof. Dvorskega zadela kap

Praga, 14. marca. h. Profesorja in rektorja praške trgovske visoke šole Viktorja Dvorskega, ki se nahaja v Londonu na mednarodnem kongresu za politično vedo, je zadela kap. Njegovo stanje je zelo težko. Dvomijo, da bo ostal pri življenju. Dvorsky je znan češki geograf ter član več jugoslovenskih, poljskih in drugih znanstvenih institucij.

Vzrok ostavke poljskega finančnega ministra

Varšava, 14. marca. d. Preiskava proti nedavno odstopivšemu finančnemu ministru Czechovicu zavzema vedno širši obseg. Tako je ugotovljeno od sedaj, da je bil bivši finančni minister že dolgo v sporu z ministrskim predsednikom Bartlom, ker je hotel predložiti zbornici zakonski osnutek za dovoljenje porabe naknadnih kreditov v iznosu 562 milijonov zlotov. Predsednik je dalje ugotovil, da so bili za časa volitev prekoračeni dovoljeni mesečni krediti iz dispozicijskega fonda ministrskega predsedstva od 200.000 na 1 milijon zlotov. Domnevajo, da so bile te velike vsote uporabljene za volilno agitacijo v korist bloka Pilsudskega.

Spomenica o madžarskih manjšinah

Budimpešta, 14. marca. s. Dosedanji minister Valko objavlja v listih, da bo madžarska vlada do 15. aprila izdelala spomenico o položaju madžarskih manjšin v nasledstvenih državah. Ta spomenica bo izročena trojanskemu komiteju Društva narodov. Minister je izrazil upanje, da se bo svet Društva narodov že na svojem junijemskem zasedanju bavil s to madžarsko spomenico.

Kralj Boris obišče svojo sestro

Dunaj, 14. marca. d. Bolgarski kralj Boris je odpotoval iz Dunaja v Šlezijo, kjer misli obiskati svojo sestro Nadeždo, poročeno z vojvodo Albrehtom Württembergskim.

Mehiška vlada uvaja red

Chicago, 14. marca. (ch.) Mehiške vlade čete so zajele doslej 4000 upornikov. Po arditnem odporu v bližini mesta Torreón so se uporniki umaknili. Zvezne čete so jim za petami. Upor je skoraj povsod zatrt. Verjetno je, da pride v bližini Torreóna še do manjših bojev. Vlada poroča, da so bili revolucionarji v Sonori popolnoma premagani in da beže v paničnem strahu. V zvezi tem vlada nadaljuje z mobilizacijo, ker hoče zadušiti poslednje ostanke uporniške akcije v pokrajinah Chihuahua, Sonora, Simililo in Durango.

Mexico, 14. marca. s. Vladi zveste čete iz severnih obmejnih krajev in iz južne Kalifornije so pričele akcijo za zopetno zavzetje Nogalesa. Iz Montereya javljajo, da morajo čete upornikov, ki se umikajo skoraj v begu zaradi pomanjkanja kuriva zapuščati vlake na odprti progi.

Demanti Čičerinovega izgnanstva

Berlin, 14. marca. s. Berlinsko vodstvo brzojavne agenture Sovjetske unije je pooblaščen o naslednji izjavi: Po berlinskih korespondencah razširjene vesti o Čičerinu so docela izmišljene. Čičerin se nahaja zaradi bolezni v Berlinu in bo njegovo zdravljenje trajalo dalj časa. Po končanem lečenju se bo Čičerin vrnil v Moskvo ter zopet prevzel svoje funkcije.

Trockij še vedno ne ve, kam pojde

Berlin, 14. marca. s. »B. Z. am Mittag« objavlja razgovor svojega poročevalca v Carigradu s Trockim. Trockij je med drugim izjavil, da se je obrnil edino na nemško vlado za hivanje v Nemčiji. Najrajši bi bil ostal v Rusiji, ker ga je pa moskovska vlada prisilila, je moral zapustiti Rusijo. V Nemčiji bi rad živel iz dveh vzrokov: Ker se hoče zdraviti pri istem zdravniku kakor leta 1926, in ker mu Nemčija nudi najboljšo priliko za literarno delo. Ako bodo njegovi prošnji ugodili se bo naselil v nemškem kopališču.

Pogodbe z Grčijo bodo podpisane v Beogradu?

Po zadnjih vesteh iz Ženeve bodo konvencije in prijateljski pakt podpisani istočasno

Beograd, 14. marca p. Za danes dopoldne je bil napovedan podpis grško-jugoslovenskih konvencij. Podpis bi morala izvršiti v Ženevi naš in grški zunanji minister gg. dr. Kumanudi in Karapanos. Popoldne je prišlo iz Ženeve poročilo, da je podpis zopet odgođen, ker se je zakasnil odgovor atenske vlade na zadnje poročilo ministra Karapanosa. Ako prispe odgovor še pred večerom, bodo konvencije podpisane drevi, ali jutri dopoldne. Drugače pa bo podpis najbrž odgođen za več dni in se bo vršil šele v Beogradu, kjer se bo na povratku z Ženeve ustavil grški zunanji minister Karapanos.

Dr. Kumanudi je danes opoldne izjavil novinarjem, da bo jutri odpotoval v Davos na obisk k dr. Marinkoviću, nato pa se bo vrnil v Beograd.

Ženeva, 14. marca p. Iz vrst grške ženevske delegacije so prešli novinarji noću informaciju, da je Venizelos izrazil željo, naj bi bile konvencije o solunski coni podpisane istočasno s prijateljskim paktom med Grčijo in Jugoslavijo. Ker pa je želja jugoslovenskega kralja, da bi se podpis prijateljskega pakta na svečan način izvršil v Beogradu, bo tudi podpis solunskih konvencij najbrž odgođen in izvršen v Beogradu.

Dgromna koncentracija industrijskega kapitala

Ofenziva američanskih avtomobilskih v Evropi — Fuzija dveh najvećih petrolejskih družb sveta

Berlin, 15. marca d. Kakor že javljeno, je prišlo med veliko ameriško avtomobilsko družbo General Motors Cie, Fordovo konkurentinjo ter najvećo nemško avtomobilsko Opel do fuzije. V Berlinu je prišel predsednik General Motors Cie, da potpiše pogodbo. V Opelovih tvornicah bo General Motors izdeloval najcenejš avtomobile s katerimi upa toliči ogromen letošnji Fordov uspeh. Sedaj se doznava, da se General Motors Cie pogaja tudi z veliko francosko tvornico Citroen, ki zopet kupuje večino delnic nemške Daimler skupine. Istočasno namerava General Motors ustanoviti v Solunu veliko montažno tvornico za svoje Chevrolet avtomobile, ki naj bi predvsem bila namenjena Balkanu, kjer hoče General Motors razviti ogromno propagando za svoje avtomobile.

Medtem pa tudi Ford ne počiva ter pri-

pravlja za srednjo Evropo ustanovitve nove ogromne montažne tovarne, iz katere naj bi njegovi avtomobili preplavili zlasti jugoistočno Evropo ter porazili produkte raznih evropskih avtomobilskih. Ameriška avtomobilski, zlasti njena glavna reprezentanta Ford in General Motors Cie, je v polni ofenzivi za osvojitve evropskega trga. Lani je znašal izvoz ameriških avtomobilov v Evropo nad 500.000, letos pa upa ameriška avtomobilski industrija ta rekord znatno prekoračiti.

V zvezi s stalno naraščajočo uporabo benčina posvećajo gospodarski krogi posebno pozornost pogajanjem za združitve, ki se vršijo med obema mogoćnima ameriškim petrolejskima trustoma Vacuum Oil Cie in Standard Oil Comp. Imovina obeh trustov se cenil na eno milijardo dolarjev t. j. 56 milijard dinarjev.

Koncentracija sanitetske službe pri velikih županijah

Beograd, 14. marca r. Na podlagi zakona o splošni upravi je minister narodnega zdravja dr. Krulj izdal naredbo o koncentraciji celotne sanitetne oblasti v državi pri velikih županijah. Naredba določa:

V vsaki oblasti je vsa sanitetna oblast in uprava osredotočena v rokah velikega župana, ki jo vrši potom svojega strokovnega organa, oblastnega sanitetnega referenta. Vsi sanitetni organi in vse sanitetne ustanove v oblasti, tako kurativne kakor preventivne medicine, spadajo pod njegovo upravo in pristojnost ter ima njegov strokovni organ, oblastni sanitetni referent, pravico in dolžnost nadzorstva ter kontrole nad vsemi omenjenimi organi in ustanovami, ki jih bo kot pomožne strokovne organe uporabljal in njim razpolagal, kakor bodo zahtevali interesi in potrebe sanitetne službe. Iz tega so izvezte ustanove prvega reda, kakor centralne bolnice in higijski zavodi, ki so podrejeni neposredno ministrstvu, vendar pa imajo tudi v njih oblastni sanitetni referenti pravico do nadzorstva in poročanja ministrstvu. V vsem je treba ohraniti načelo enotnosti organizacije in uprave v sanitetni službi, kakor to odgovarja zahtevam dobre administracije.

Poravnalna ponudba Slavenske banke

Zagreb, 14. marca d. Danes dopoldne se je vršila izredna glavna skupščina delničarjev Slavenske banke, ki je v smislu konkurznega zakona pooblastila odvratnika dr. Branka Arka za predložitev poravnalne ponudbe. Glede višine ponudbe ni bilo ničesar sklenjenega. Kakor znano je upravni svet Slavenske banke nedavno predložil ponudbo za poravnano, o kateri pa se ni moglo razpravljati ker je manjkalo pooblastilo od strani glavne skupščine delničarjev Slavenske banke. To formalno pooblastilo je sedaj dano.

Prepovedani listi

Beograd, 14. marca p. Notranje ministristvo je prepovedalo uvoz in razpečavanje pariškega »Quotidiena«, v Parizu izhajajoćega komunističnega »Bulletin Internationala« in v Buenos Airesu izhajajoćega komunističnega lista »Delavski list« ter avstrijskega lista »Heimatschutz« (glasilo Heimwehra), ker pišejo proti interesom naše države.

Nenadna smrt na službenem potovanju

Beograd, 14. marca p. Naš poslanik v Berlinu gosp. Balugdić je dav brzojavno obvestil poljedelskega ministra dr. Prangeša, da je v Berlinu nepričakovano preminul načelnik poljedelskega ministristva Mita Mitrović, ki se je mudil v Berlinu na službenem potovanju. Poljedelski minister je stopil takoj v stike s poslanicstvom v Berlinu ter odredil, da se truplo pokojnega Mitrovića prepelje na državne stroške v Beograd, kjer se bo nato vršil pogreb.

Rok za prijavo orožja

Beograd, 14. marca p. Po novem zakonu o nošnji orožja poteće rok za prijavo orožja in obnovu orožnih listov koncem tega meseca. Po tem roku se prošnje za obnovu starih orožnih listov in dovoljenja za nošnju orožja ne bodo več sprejemale.

Snemanje filmov v Jugoslaviji

Zagreb, 14. marca n. Berlinsko filmsko podjetje »Ufa« bo v Jugoslaviji posnelo film v slinčnem žanru, kakor je bil film »Madžarska rapsodija«. V to svrhu bo prišel v Zagreb znan režiser Joe May s dvema drugima režiserima, da si ogledajo naše kraje, ki bi prišli v poštev pri izdelavi novega filma.

»Ilustrovani list« v konkuru

Beograd, 14. marca p. Beograjsko trgovsko sudišće je danes otvorilo konkurz nad imovino založniške družbe »Ilustracija« d. d., ki je izdajala »Ilustrovani list«.

Razdržavljenje poš

Novo izboljšanje prvotnega odloka. Kakor smo že poročali, je poštni minister revidiral svoj odlok glede razdržavljenja poš v Sloveniji, po katerem bo 32 prvotno razdržavljenih poš, ki imajo preko 28.000 delovnih enot na leto, ostalo nadalje v državni upravi. Glede ostalih 41 poš pa je, kakor smo izvedeli, spremenil prvotno razvrstitev, ki ni odgovarjala dejanskemu prometu. Prejemki pogodbenih poštarjev pri teh poštah bodo določeni po delovnih enotah preko rizredov, ki jih določa pravilnik o pogodbenih poštah. Razdržavljenim poštam bo s tem zagotovljen nadaljnji obstoj v sedanjem obsegu. Danes bo poštna direkcija razpisala oddajo preostalih razdržavljenih poš, kakor tudi oddajo novih 15 razdržavljenih poš.

Proračunska seja mariborskega obč. sveta

Maribor, 14. marca. Nocoj se je vršila proračunska seja in ob enem prva javna seja novega mariborskega občinskega sveta. Po trinitni žurani debati je bil proračun soglasno sprejet. Izdatki znašajo skupno 14.140.427 Din. Proračun izkazuje primanjilja v znesku 189.234 Din. Po sprejetju proračuna so vložili zastopniki delavcev nulti predlog, naj bi se občinski svet izjavil za podaljšanje stanovanjske zaštite. Predlog je bil odkazan socialnemu odseku v svrhu proučitve. V znak protesta proti zavlačevanju tega nultega predloga so predlagatelji korporativno zapustili sejo, ki jo je župan po rešitvi nekaterih formalnosti kmalu nato zaključil.

Notranji spor v Litvi

Litva je ena izmed najmanjših držav Evrope. Kljub temu pa se o njej čuje mnogo več, nego bi ji bilo prisojati. Poglaviti vzrok za to nesorazmerje je v skrajno napetih odnosih Litve s Poljsko. Radikalna vnanja politika Litve — če smemo rabiti to označbo — je takšna, da obraća nase pozornost vse Evrope, saj pred poldrugim letom toliko da ni sprožila prave vojne s Poljsko. Prvi namen se je Litvi posrećil; opozorila je svet na svoj spor glede Vilne v toliki meri, da se je tudi Društvo narodov moralo ponovno baviti z njim. Ali več tudi ta taktika ni mogla doseći.

Na tako ostentativni in razburilni način opozarjati Evropo na meddržavne probleme vzhoda, to je vrh tega še specialna zasluga litovskega diktatorja Woldemarasa. On je centralna osebnost sodobne litovske politike; njemu se ima država mnogo zahvaliti za svoj »sloves«. Toda isti Woldemaras je vzrok tudi hudi notranji razprtiji, ki vlada med Litovci.

Pred dobrima dvema letoma je prišel profesor Woldemaras na krmljo. Zgodilo se je to takrat, ko se je v Litvi izvršil državni prevrat. Politična borba se je v deželi vršila v dovolj ostrih oblikah. Po večini so v njej vladale konzervativne stranke, ki so se opirale na katoliški kler. Nekako pred tremi leti pa je prevzela režim radikalno meščanska vlada pod predsedstvom Sliuzevićusa, ki je v vnanji politiki uvedla izrazito naslonitev na sovjetsko Rusijo. Pripravljala se je posebna pogodba z Moskvo, ki bi pokazala tudi na zunanji, da zaupa Litva poglavito na svojo zvezo s sovjetsko Unijo.

Toda ravno ta zaokret je prinesel katastrofo. V Litvi imajo še maloštevilno inteligenco, pač pa zelo moćan oficirski zbor, ki se je izločal še v carski Rusiji; mnogi izmed litovskih višjih oficirjev so se še aktivno borili zoper boljševiške armade. Ali ti častniki se niso zadovoljevali samo z vojaškimi vlogami, marveč so radi posegali tudi v politiko. Bili pa so vsak čas hudi sovražniki sovjetskega režima in tudi nasprotniki zveze z Moskvo. Zato so v odločilnem trenutku izvedli prevrat, vrgli vlado Sliuzevićusa in postavili novo vlado, ki si je postavila za cilj: izvenparlamentarni režim, vojaško diktaturo po vzorcu Prima de Rive. Za predsednika republike so postavili Smetona, vsa oblast pa se je koncentrirala v osebi Woldemarasa, ki je prevzel ministristvo predsedstva in vnanje ministristvo. V Litvi je prišel nečak fašistovski režim.

Toda Woldemaras ni bil med aktivnimi vodji prevrata. Oficirji so ga postavili na čelo novega režima, ker so ga poznali kot moža jako radikalnega mišljenja. Ali ušli so se pri tem zakaj kmalu se je pokazalo, da Woldemaras nikakor ni voljan biti samo izvršilni organ oficirskega zbora, marveč je vzel vajeti krepko v svoje roke in pričel vladati po svoji, ne oficirski volji. Seveda je kmalu prišlo do konfliktov. Osebito so mu generali zamerili, da je ostal v dobrih odnosih s sovjetsko Rusijo in je na te karte polagal veliko važnost. Častniki so ga poskusili odstraniti, tudi z novim prevratom. Toda Woldemaras se je pokazal večjega mojstra. Ustanovil si je posebne nacionalistične organizacije po fašističnem vzorcu, tako da je mogel v njih iskati in najti opore proti generalom. Vodie vojaškega prevrata je po vrst odstranil z vplivnih mest ter tako oslabil oficirske organizacije, ki so hotle distitirati svojo voljo v državi. Ves odbor oficirskega zbora je bil dosle brezuspešen in diktator je tako zavlada nad onimi, ki so ga postavili na visoko mesto vladnega predsednika ter hoteli po njem izvajati svojo diktaturo.

Math Dunaj—Zagreb

Zagreb, 14. marca. n. P. poročilo z Dunaja, se bo nogometna tekma med Dunajem in Zagrebom vršila 5. maja v Zagrebu.

Naš novi kazenski zakonik

Kakšne kazni pozna novi zakonik

Kazni po novem kazenskem zakonu (gl. »Jutro« od 23. februaria in 8. marca) so glavne in stranske. Na zadnjo se ne more nikdar samostojno obsoditi, marveč vedno le v zvezi z eno glavnih kazni.

Glavne kazni so: smrtna, ki se izvršuje z obešanjem, robija (težka jeća), zatočenje (jeća), strogi zapor, zapor in denarna kazen, stranski sta izguba častnih pravic in izguba službe.

Robija je dosmrta ali časna kazen. Časna robija in zatočenje ne moreta biti krajši od enega leta in ne daljši od 20 let. Meje strogega in navadnega zapora so določene s sedmimi dnevi in petimi leti.

Kako se bodo izvrševale kazni na prostosti, o tem je bil izdan poseben zakon.

Denarna kazen ne sme biti manjša od 25 Din. Vse denarne kazni se stekajo v poseben fond za zgradbo in popravilje kazenskih zavodov, poboljševanje in vzgojevališč ter zavodov za izvrševanje očuvanih sredstev. Našim obćinam, ki so jim bile dosle denarne kazni, v prid, bo odpade! s tem precejšer vir dohodkov. Sodišće sme odrediti odplaćevanje denarne kazni v obrokih, siromišnemu obsojencu pa tudi dopustiti, da kazen odsluži v korist imenovanega fonda. Seveda ako ima zanj tak posel! Ako se denarna kazen v roku ne plaća, stopi na njeno mesto kazen na prostosti, ki jo mora sodišće izreći že v obsodbi.

Zavarovalni in preiskovalni zapor se štejeta v vsako kazen.

Kako se kazen odmerja

V obće predpisuje zakon sam, kdaj je obsoditi na eno ali drugo kazen. Kjer pa dopušća sodniku izbero med več vrstami kazni, je izreći strožjo kazen, kadar je poteklo krivično dejanje iz rećastih nagibov ali kaže na hudoben značaj storilčev. Pri kaznivih dejanjih, ućenjenih iz koristi, ubija, za ka'era predpisuje zakon robijo ali strogi zapor, sme sodišće poleg te kazni obsoditi krivca še na denarno kazen do 250.000 dinarjev. Te določbe poleg drugih kako naj se določena kazen odmerja, kažejo zgovorno, kako gre intencija zakona za tem, da se ne sudi samo izvršeno dejanje, temveć gleda v veliki neri na obsodjenčovo crebro samo.

Kakor prejšnji, tako tudi novi zakon ne pozna trdnih fiksnih stopenj kazenskih postavk, ampak določa kazni na primer od enega leta do pet let in podobno. Sodniku je prepušćena tu široka svoboda, na koliko naj kazen izreče. Zakon postavlja za pravilo, naj se storilcu odmeri kazen po stopnji njegove kazenske odgovornosti in z ozirom na vse okolnosti, ki vplivajo na to, da bo kazen večja ali manjša. Pri odmeri denarnih kazni se je ozirati zlasti tudi na imovinsko stanje in ostale življenjske prilike storilčev. Popolnoma pravilno, saj obćuti sicer enako denarno kazen siromak neprimerno huje, kakor imovit človek.

Znižanje in poostretev kazni

Ako so posebne tako zvane olajšilne okolistine, sme sodišće kazni znižati, vendar ne pod najnižjo zakonito dobo; spremeniti sme tudi strožjo kazen v miliećjo in celo zapor v denarno kazen. V posebno lahkih slučajih sme sodišće storila celo oprostiti! Kot tak slučaj navaja zakon, kadar je ućinjena krivica tako neznatna in njene posledice tako nepomembne, da ni potrebe za kaznovanje.

Nasprotno pa more pri osobito težkih slučajih sodišće vrsto in mero predpisane kazni spremeniti v težje. To velja zlasti za primer, ako je storilec zagrešil več kaznivih dejanj. Ako stori z enim samim činom več dejanj, se obsodi po oni kazenski določbi, ki je najstrožja. Kdor pa zakrivi več kaznivih činov, se obsodi tudi samo na eno kazen, in sicer na ono, ki je zagroćena na najtežje dejanje, a to povišano. Tako povišana kazen pa ne sme biti v trajanju enaka vsem kaznim, zagroćenim za storjena dejanja. Skupaj in tudi ne sme presegati nikdar 20 let. Edino te, kadar je obsoditi za poedine delikte na zaporno in denarno kazen, se izreče poleg kazni na svobodi vedno tudi denarna kazen, a če bi bilo izreći več denarnih kazni obenem, se obsodi na polno vsoto vseh poedinih denarnih kazni.

Strožje se kaznuje tudi, kdor je v povratu. Za takšnega smatra zakon

ona, kdor v času pet let od dne, ko je bil izpušćen iz kazenskega zavoda ali zavoda za izvrševanje očuvanih sredstev, zopet zakrivi naklepno kaznivo dejanje. Zlasti teško se sme kaznovati, ako je novo kaznivo dejanje poteklo zopet iz istih nagibov. Sodišće sme v tem primeru izreći celo dvojno predpisano kazen, vendar preko zakonito določene najvišje meje, kakor v zaćetku povedano, ne sme.

V teh določbah je torej znatno izpremenjeno dosedanje pravo. Zlasti je opozoriti, da po novem zakonu odpadejo vse dosedanje poostretrive zaporne kazni, namreć post, trdo ležišće, temnica in samotni zapor.

Stranske kazni

Omeniti je še stranske kazni: izguba častnih pravic in državne ali druge javne službe. Tako zvane častne posledice so bile tudi dosle združene z obsodbo in so nastopile same od sebe, ne da bi bilo treba to kaj omeniti v sodbi. Novi zakon pa predpisuje, da ima sodba obsegati poleg glavne kazni tudi izrek o stranskih kazni. Obligatorna je izguba častnih pravic pri obsodbah za hudodelstvo, za pregreške pa samo, kadar je krivec obsojen na strožji zapor. Izguba državne ali druge javne službe pa je zvezana z obsodbo na najmanj 6 mesećni strogi zapor ali enoletni zapor. Sicer pa sme sodišće tudi pri krajšem strogem zaporu izreći izgubo javne službe, ako smatra, da se je obsojeni z ućinjenim dejanjem izkazal službe ne vrednega.

Izguba častnih pravic, ki je pri obsodbi na smrt ali dosmrtno jeća trajna, sicer pa po veličini izmerjene kazni različna, pomenja izgubo pravic: 1.) na državno ali drugo javno službo ali na javna zvanja, 2.) na akademske stopnje, odlikovanja in druge javne časti, 3.) v javnih stvarih glasovati, voliti ali izvoljen biti, kakor tudi vršiti vse ostale politične pravice.

Žrtev manije za rekordi

Dayton Beach, 14. marca. d. Lee Bible, ki je pokušal vćeraj potolći novi svetovni hitrostni rekord Segreava, se je smrtno posrećil, ko je vozil preko severnega ovinka dirkališća. Avto se je prevrnil in pokušal pod seboj nesrećnega Bibleja, ki je bil na mestu mrtve. Nekoga filmskega fotografa, ki je bil v blizini, je tudi zajel padajoći voz in ga tako teško ranil, da je nesrećnik v par trenutkih izdihnil. Bible je dosegel brzino 202 milj na uro. Nesreća je vzbudila v ameriških sportnih krogih veliki obćalovanje. Major Segrave je po katastrofi izjavil, da ne bo več pokušal zboljšati dosećeni svetovni rekord.

Vlom v naš konzulat v Bratislavi

Bratislava, 14. marca. d. V pretekli noći je bil izvršen vlom v urad jugoslovenskega konzula v Bratislavi v Sienkievićevi ulici št. 2. Vlomilci so odprli vse predale v mizah, razmetali spise ter odnesli 250 Kč iz konzulove mize. Izkazalo se je, da vlom ni bil izvršen iz političnih nagibov, ker ni zmanjkalo nobenih spisov.

Hrvati v Ameriki

Zagreb, 14. marca d. Po najnovijši statistici je u južni in srednji Ameriki registriranih 256.315 Hrvatov. Od tih jih je 27.000 v Argentini, 66.000 v Čileu, 56.000 v Braziliji, 19.000 v Uruguvaju, 14.000 u Boliviji, 13.000 u Peru, ostali pa po drugih južnih in srednjih ameriških republikah.

Zopet potres u Bolgariji

Sofija, 14. marca. s. V Čirpanu, središću katastrofalnoga potresa spomladi 1928, so obćutli moćan potresni sunek. Etna hiša se je zrušila, zidovje nekaterih drugih hiš pa je bilo poškodovano. Prebivalstva u Čirpanu in okolici se je polastila panika.

Rudniška nesreća u Rusiji

Moskva, 14. marca (mo.) V rudnikih Gorlovka u donešćem okroćju se je utrgalo dvigalo. Ubilih je bilo 17 rudarjev, ki so jih izvlećli z velikim trudom popolnoma zmećane izpod ruševin dvigala.

Tornado u Americi

Newyork, 14. marca (be.) Nad mestom Greenville u Južni Karolini je divjal strahovit tornado. Ubilih je bilo 9 oseb in već teško ranjenih. Porućeno so bile štiri farme, cerkev in obćinska šola.

Italijanska narodna banka zvišala obrestno mero

Rim, 14. marca. s. V najvećje presenećenje finanćnih krugov je bil danes nenadoma zvišćan diskont u lombardna obrestna mera italijanske banke.

Potrfti v dno duše naznanjamo, da je gospa

Pepca Robić

soproga učitelja in posestnica

dne 14. marca ob 17. u. po dolgi, mućni boleznj ođšla u okrilje Vsedobrega užívatj večni pokoj.

Pogreb mile rajnice se bo vršil u soboto, dne 16. marca ob pol 16. iz hiše žalosti na pokopališće u Limbušu.

V Limbušu, dne 14. marca 1929.

Ivan, soprog. Marica in Boris, otroka. Julij, brat. Marija in Elizabeta, sestri in ostali sorodnjaci.

Naši kraji in ljudje

Dunajska ekskurzija Pedagoške centrale

Dunaj, 13. marca

Pedagoška centrala v Mariboru je, kakor smo že poročali, priredila študijsko ekskurzijo na Dunaj v svrhu proučevanja modernega šolstva. V nedeljo jutraj se je odpravila pod vodstvom g. Vranca in Šumerja iz Maribora 37 učiteljev in učiteljic iz Slovenije. Na Dunaju jih je prav ljubizno sprejel zastopnik mestnega šolskega sveta. Naslednji dan pa jih je osebnopodporni predsednik dunajskega mestnega šolskega sveta znani šolski reformator Oton Glöckel.

Ekskurzistom omogočajo dunajski šolski organi vpogled v vse institucije, ki so v zvezi s šolsko reformo. Posebni odbor je izdelal podroben program za vseh 8 dni bivanja naših učiteljev na Dunaju. Predavajo znani dunajski pedagogi Glöckel, Fadus, dr. Fürtmüller, Steiskal in Rothe. Slovenski učitelji si dnevno ogledujejo otroške vrtnice, osnovne in meščanske šole ter razne socialne ustanove, ki so tesno povezane s šolo, kakor: zobno kliniko, zavetišča za osirotelo deca, obrtna nadaljevalna šola, pedagoški institut in druge zanimivosti novega Dunaja. Po smotrenosti programa ekskurzije in obilnih močnih impresij bodo naši učitelji vsekakor prinesli z Dunaja mnogo vzpodbud za novo delo v domovini.

Pred pomladjo v obmejnem kotu

Kranjska gora, sredi marca

Brezen ščuva plazove, da se vale s strmih gora. Ves dan se sliši sem od Skrlatice in Razora votlo grmenje, kakor da divjajo onstran meje neprestane nevihte. A nebo zakrivalo samo tope spomladanske meglice in ljudem še malo ni mar za plazove, ki divjajo po mrtvih gorskih pustinjah. Prišlo se je delo in nervozno pripravljanje za izvršitev vseh projektov, ki so se porodili v dolgi zimi. Letošnja pomlad je v borovškem kotu tako živahna kakor menda še nikoli. Zidalo se bo in gradilo, da veselje. Pri skupini upravičencev je zaprosilo več oseh za stavbne parcele. Zeleti je, da se vsem ustreže, a pri oddajanju prostora naj se glede na letoviški značaj Kranjske gore postopa oprežno. Posebno pa naj pristojni činitelji gledajo na to, da se pred uveljavljenjem novega regulacijskega načrta na Požarju ne prodaja niti ped zemlje, ker Požar predstavlja v vsakem pogledu elitno postojanko vsega borovškega letovišča.

Skranje važnosti za tujski promet in za razvoj letoviškega življenja bo »Počitniški dom«, ki ga spomladi zgradi nameščeni Konzumnega društva za Slovenijo v Ljubljani tik borovške postaje. Že načrt sam kaže, da bo to lepa večja stavba, kjer bo poleg letoviških sob nastanjena tudi moderna urejena kavarna in gostilna. Sem se baje namerava preseliti tudi pošta, ki je zdaj, hvala Bogu, zopet podružljena. Dela pri javnem kopališču, ki jih je zima pretrgala, se prične že te dni, prav tako se bo v kratkem dvignila tudi lična restavracija, ki bo stala kraj kopališča v idiličnem gozdnem kotičku. Vsekar bodo dela končana še pred poletno sezono in se bo otvoritev vršila 15. junija.

Borovska električna razsvetljava je letošnjo zimo klavirno odpovedala, ker se je le preveč zanašala na muhasto Pišenco. To dejstvo je prisililo ljudi, da so pričeli razmišljati, na kak način bi se našla pot, ki bi zagotovila zanesljivo razsvetlavo letovišča. Kakor se čuje, se bo še letošnje premetila električna centrala v Martuljek, ki ima vedno dosti stalne vode in njevo moč ni še prav nič izrabljena. S to premetitvijo bi bila Kranjska gora veliko na boljšem, obenem pa bi koristila tudi sosednjima krajema Rutam in Logu, ki bi tako po ceni prišla do razsvetljave.

Preloženi občni zbor delavne podružnice SPD se bo vršil definitivno 17. t. m. pri Kaljarju v Ratečah. Podružnica ima pred seboj pisan program, zato bo občni zbor gotovo prav zanimiv. A še zanimivejši bo občni zbor borovškega Letoviškega društva dne 24. t. m. To društvo ima še vedno stara pravila, potrjena že pred 25. leti, ki seveda ne morejo več odgovarjati modernim prilikam in jih hoče društvo zdaj prilagoditi času in novim razmeram. Prav tako bo občni zbor interesanten zaradi činjenice, da se bo vršil tik pred uveljavljenjem zakona o tujskem prometu, ki bo ohre-

Pri boleznih srca in poapnenju žil najgostejši in krvavitvam in napadom kapljica »Franz Josefova« grenčica lahko izprazni črevesa brez vsakega napora. Znanstvena opazovanja na klinikah za bolezni krvnih cevov so izkazala, da služi »Franz Josefova« voda posebno dobro starejšim ljudem. Dobi se v vseh lekarnah drogerijah in špecerijskih trgovinah.

nih Letoviško društvo z novimi obveznostmi, ki pa bodo po vsem izgledu letovišču samo v korist.

S Koroškega

O mrazu in plazovih. — Javni shodi. — Zbor hranilnice v Podravljah. — Društveno življenje. — Škoda s prodajo kmetij. — Brezposelnost.

V Podravljah, 12. marca
Povsod se govore o mrazu, ki je povzročil ljudem toliko skrbi pa tudi toliko škode. Steli so nekaj dni po 30 stopinj pod ničlo in še več. Vode so bile zamrznile in celo Drava je po preteku 50 let zopet zamrznila, pa tako silno, da se je mogel po ledu spravljati les in druge reči od ene strani na drugo. Ljudje so zamrzovali, domača živina je mnogo trpela, srne so poginile v velikem številu. Strašni plazovi so ogrozili kmetom življenje. V Taboru je zasil plaz dva voznika. K sreči je prišla pravočasno pomoč. Voznika Tomaža Travnika je v Kotlah zagrabil plaz in ga vrgel v potok. Z veliko težavo se je rešil, dobil pa je težke poškodbe. Influenca je močno razsajala in pustila posledice.

Vršijo se javni shodi, na katerih razlagata povsodi številnim poslušalcem poslanca gg. Starc in dr. Petek sedanje gospodarsko stanje v deželi in državi, zlasti se napovedano avtonomijo, manjšinsko vprašanje in razne krajevne zadeve. Marsikomu se na teh shodih odpro oči.

Občni zbor hranilnice in posojilnice v Podravljah je bil zelo dobro obiskani. Iz poročila je razvidno, da zavod dobro napreduje in da se ga kmečko ljudstvo vedno bolj oklepa. Čisti dobiček se je razdelil do polovice v razne dobrodelne namene, druga polovica je šla v rezervni sklad.

Društveno življenje je ponekod lepo razvito, po nekaterih krajih pa je nemudna potreba za prav intenzivno delo, da se utrdi društveno življenje in se odbije vse nasprotne nakane. Na občnem zboru SKS Zveze se je govorilo o izobraževalnem društvu kot kulturni organizaciji in o notranjem ustroju društva. V teh pogledih treba razvoja in napredka, da bo društvo vedno bolj privlačno za vsa mladinu in bo imeo vedno močnejšo odločilno silo.

V toku se je uskušila katoliška mladinska zveza pod neimškim imenom. Prko dve tretjini je v njej slovenskih fantov!

V Hudemkrajcu so bila v zadnjih 30 letih prodana posestva: Jamnikovo, Hruškarjevo, Kirnikovo, Vresenjakovo in Črncevo. Veseli in srečni naši ljudje se bivali na teh kmetijah, po prodaji pa se tu, kakor tudi drugod v enakih primerih, vse izpremenilo na slabše. Čuvajmo si domove!

Posestvo bivšega župana Juha v Šmarjeti je kupila občina. Občina ne izgubi po njem nič, drugi upniki izgubijo vse, največ čelovška trkovska in obrtna banka to je 3250 S. Podpirniki brezposelnih je tle na Koroškem koncem februarja 12853. Se nikdar ni število brezposelnih seglo tako visoko.

Ob zatvoritvi ogrejevalnic

Ljubljana, 14. marca

Javne ogrejevalnice, ki jo je dne 15. februarja uredil na Masarykovi cesti s podporo še nekaterih drugih institucij mestni magistrat, bo z jutrišnjim dnem menda končec. Zunaj sije že toplise spomladansko solnce, ki izvablja podnevi v mesto in na zrak tudi brezposelnice. Vendar pa so večeri in jutra še vedno hladna, zato ni čuda, da je bila ogrejevalnica posečana tudi še zadnje dni v toliki meri.

Javni ogrejevalnice je bilo spočetka namenjeno v glavnem, da bi se v njej ljudje greti samo podnevi. Že prvi dan pa se je pokazala potreba, da se za ljudem streha tudi ponoči. V največjem mrazu, ki je pripravljal pač vsem najhujše trpljenje, je nato več brezposelnih zaprosilo, da se jim da tudi prenočišče, ker so se hali, da riskirajo, ako prenoče na prostem ali v kakih okoliški lupi. Življenje in zmazelo. Na podlagi teh prošelj se je odredilo, da so bili lokalni ogrejevalnice na razpolago potrebnim tudi ponoči. Prekvenca ogrejeval-

so najlažji pot, po katerem prihajajo klče bolezni v naše telo. Zato na svečanostih in predavanjih uporabljajte okusne

Anacot - pastilje Dra Wandera

Dobivajo se v vseh lekarnah. Čuvajte se preparatov, ki zadnje čase imitirajo povsod poznane ANACOT - PASTILJE.

nice je hitro naraščala in je bilo spočetka notri dnevno do 150 gostov. Tekoči mesec ima ogrejevalnica še vedno nad 100 posetnikov. Kar se tiče prenočevalcev je irekvenca enako stalno naraščala in je dosegla višek s 66 prenočevalci. Od ljudi, ki so se zatekali v ogrejevalnico, je bilo 57 % ne-kvalificiranih, neizkušenih delavcev, ostali pa so bili po večini brezposelnih profesorist, manjkalo pa ni med njimi tudi brezposelnih duševnih delavcev. V kolikor teh ljudi ni podprl magistrat tudi s prehrano, so se preživljali samo s priložnostnim delom, dalje s podporami ali pa z beračenjem. Kriminalne pregreške so zagrešili biskupci ogrejevalnice samo štiri in sicer so bili prijeti trije zaradi tatvine, eden pa zaradi po-neverbe. V splošnem so bili obiskovalci ogrejevalnice mirni ljudje, ki so bili srečni in zadovoljni, da se morejo vsaj za silo spočiti na toplem. Zločinski krogi so se ogrejevalnice ogibali in to seveda, ne najmanj zaradi bližine policijske stražnice, ki se nahaja v istem posloju. Tudi »kohlizem med siromaki, ki so iskali zavetja v ogrejevalnici, ni bil tako razvit, kakor bi se mislilo in kakor so hoteli naglašati nekateri, ki vsak posamezni primer posplošijo. Zdi pa se, da je bilo med vsemi temi delavci bore malo stanovske zavednosti. Tako vsaj pravi poročilo, ki ga je prelela po svojih kontrolnih organih Delavska zbornica.

Izkušnja z ogrejevalnico je pokazala, da bi bil v Ljubljani že davno potreben za brezposelne in priložnostne delce stalen azil. Priporočati bi bilo, da bi kompetentni faktorji o tem razmišljali in tudi nekaj ukrenili v tem pogledu. Sprčo razmer bi bilo po mnenju ljudi, ki so imeli opravka s temi bedniki, dobro, če bi se v hodoče dovolilo in nadaljalo v bivši ogrejevalnici vsaj prenočevanje, četudi v nezakurjenih prostorih.

Zgradba vodovoda v Hrastniku zopet v nevarnosti

Hrastnik, 12. marca

V novem občinskem proračunu, ki je pravkar razgrnjen na občini, je zopet črtana postavka za zgradbo prepotrebne vodovoda v Hrastniku. Kakor je bilo v selje hrastniški občanov vneslo, ko se je vprašanje zgradbe vodovoda lanske leto obrnilo k definitivni rešitvi, tako je sedaj razočaranje veliko zaradi črtanja postavke za hrastniški vodovod. Povsod drugod se grade vodovodi, tudi v krajih, kjer so higijenske razmere mnogo boljše. V Hrastniku pa, kjer je zgradba vodovoda življenjske važnosti za prebivalstvo, se ta zgraditev zavlačuje.

Že pred 25. leti je bila v Hrastniku velika, celo leto trajajoča epidemija tifusa in od tedaj so oblasti stalno zahtevale, da se zgradi vodovod posebej za spodnji Hrastnik. Pozneje so se »skora« vsako leto ponavljale večje ali manjše epidemije. Pomikanje vode se posebno občuti poleti ob suši in v hudem mrazu, ko morajo delavske žene in otroci po pol km daleč nositi vodo za kuhanje in umivanje. Celo za živino ni primerne vode, ker je potok Roben onečiščen od industrijskih odpadkov. Letos je naša občina uvidela nujno potrebo zgraditve vodovoda na mnoga prizadevanja občinskih odbornikov iz Hrastnika in vstavila v proračun pol milijona dinarjev za vodovod. Tudi nadrejene oblasti so uvideli, kako potreben je vodovod in oblastni odbor je obljubil celo podnoro v ta namen. Tudi higijenski zavod v Ljubljani je večkrat zahteval od občine ureditev tega vprašanja. Določeno je bil že izvir izpod Mrzlice, odkoder bi se napeljala z vrava pitna voda za Hrastnik in izvršen je bil proračun za vodovod. Zato je tem večje razočaranje, ko je bila letos v proračunu črtana postavka za vodovod v Hrastniku in s tem to važno živlensko vprašanje zopet oddaljeno od končne rešitve.

Sicer res pravi neki od ministrstva, da naj se ustavi v občini vse investicije razen šol higijenskih naprav itd. In ravno glede na ta odlok aneliramo ponovno na vse merodajne činitelje, da omogočijo že z letošnjim letom končnoveljavno pozitivno rešitev v zadevi zgradbe vodovoda v Hrastniku, ker je to za naš kraj eminentne higijenske važnosti.

O sestavi »Staleža za šolstvo«

K notici o sestavi staleža za šolstvo, priobčeni v »Jutru« 10. januarja, pripominjamo naslednje. Rokopis je obsegal izvornike, ki jih je prejel referent v ministrstvu, da zbere gradivo za stalež. Taki izvorniki so bili različni, po abecedi ali pomešano pisani, poleg res dobrih nekateri tudi slabo čitljivi. Pri nekaterih velikih zavodih se je izkazalo, da so morali dati nov rokops in je bilo treba zaradi njih razdreti že obstoječi stavek v tiskarni.

Ves stalež je ogromno podrobno delo, ker

predstavlja podatke o kakih 6000 osebah iz vsakovrstnih šol in 900 krajevnih imen. Natisnjen bi moral biti pred božičem. Zaradi izpolnitve in korektur sva navrgla še čas dveh mesecev. Ne more se sicer reči, da ni kljub vsej pazljivosti ostalo kaj pogreškov, posebno zaradi nekaterih površnih pisav odnosno strojepisa v rokopiših, pa tudi zaradi mnogih prememb med tiskom, ko je tolikokrat zahtevala prememba enega imena drugačno postavitev mnogih drugih. Enako je bilo pri prejšnjem staležu l. 1923, ko je bilo šolstvo po prevratu šele v novem razvoju in od takrat nešteto prememb.

Torej ni to tako delo, kakor si ljudje kje lepo izmišljajo povesti, pa jim potem drugi za vsako neumnost še ploskajo. Razen šolskih nadzornikov ve malokdo, koliko truda imajo večkrat oblasti, da dobijo prave stalne in statistične podatke od nekaterih podrejenih uradov. Velik vzrok je v tem, ker se osebe tolikokrat menjavajo zaradi pomanjkljive stalnosti. Vsak, ki mora tako delo sestavljati, je gotovo sam v nevarnosti, da se mu kaj očita, pa če je še tako pazljivo delal, ker le bila podlaga površna. Baš zato je stalež urejen prvič v taki obliki, da že enkrat vse učiteljstvo na njem sodeluje in prilično opozarja na napake. S tem bomo skupaj do skrajnosti odpravili vsak nered. Prihodnji stalež našega šolstva bo zato lahko še boljši. K temu pripominjamo še to, da je stalež srednjih šol po stanju z mesecem majem 1928., kakor je to razvidno na zadnji strani »Staleža«. Fortunat Lužar, oblastni šolski nadzornik; Rudolf Wagner, referent ministrstva prosv.

Krvav fantovski obračun

Višnja gora, 13. marca

V neki višnjegorski gostilni je sedela zvečer precej pisana družba: pri stalni mizi domača inteligenca, v kotu pa sama dva fanta. Mesarjev Pepe in Fotografov Janez Razglabljal sta neke stare fantovske račune od začetka mirno, potem pa vedno glasneje. Naenkrat je Pepe zamahnil z roko in udaril Janeza po zobeh. Tedaj sta oba zavpila: Janez zaradi bolečin, Pepe na tudi, kajti imel je vso roko krvavo.

»Ugriznil si me,« je zavpil. Tedaj je stopil v sobo Pepetov brat Naskočil je Janeza in mlatil po njem, ne da bi gledal, kam je padlo. Janez je segel v žep, izvil revolver in sprožil. K sreči se je zarila krogla nekam v tla in vsi gostje so se razbežali.

Zunaj gostilne so se Janezu pridružili neki tovariši, ki so spravili na voz in odpeljali k zdravniku. Med potjo je Janez zagledal ob cesti dve postavi in meneč, da sta njegova nasprotnika, je zopet streljal. V Št. Vidu je Janez od zdravnika dobil sicer izpričevalo, da sta mu nasprotnika poškodovala zobovje, imel pa bo oprava za orožniki zaradi uporabe orožja.

Chang

Veliki kulturni film. Prihodni soored ZKD. Chang ni običajen kulturni film v tem merilu, kakršnega smo vajeni pri ostalih doslej predvajanih filmih: ta film je brez dvoma največji doslej predvajanih velefilmov, ker nam kaže večji boj za obstanek, bolj, ki je združen s tisočimi nevarnostmi. Ako pomislimo, da postane v malem ranskem distriktu letno nad 500 domačinov žrtev krvoločnega tigra in da je nadaljnjih 100 ljudi letno usmrčenih po drugih zvreh in kačah, potem si lahko vsaj nekoliko predstavljamo, kako nevarna je ekspedicija majorja Mariana C. Cooperja, ki si je nadel težko nalogo v Siamskih džunglah snimati življenje in lov na divje zveri.

Film tudi toliko zanimivga in je izdelan tako naravno, da mu gre vse priznanje. ZKD ga predvaja v prostorih kina Matic dne 16. t. m. ob 14.30 ter v nedeljo, dne

Danes velika premijera!

Ivan Možuhi

veliki ljubavnik, junak in nepozabni »Carjev glasnik« v najmo-
vejši g'gantski vlogi

Knez Boris

Ljubavna drama polna romantike, bogato opremljena, prežeta
zdravega humorja zdrave ruske duše!

Pri predstavah ob pol 8. in 9. uri poje božanski
tango-šlager »K e la« operni tenorist g. S. Banovec.

Predstave ob 4., pol 6., pol 8. in 9. uri.

Tel. 2124.

ELITNI KINO MATICA.

Kulturni pregled

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani

LJUBLJANSKA DRAMA.

(Začetek ob 20., spremembe označene.)

Petek, 15.: Zaprt.

Sobota, 16.: Utopljena. C.

Nedelja, 17.: ob 15.: Danes bomo tili. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izv. —

Ob 20. Dobri vojak Švejk. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izv.

Ponedeljek, 18.: Zaprt.

LJUBLJANSKA OPERA.

(Začetek ob pol 20., spremembe označene.)

Petek, 15.: Zaprt.

Sobota, 16.: Faust. Gostovanje g. Illiča. Izv.

Sobota, 16.: Pred poroko. Abouma. Stoti nastop ge. Bučarjeva in g. Lavriča.

Nedelja, 17.: Pred poroko. Izv.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE.

Petek, 15.: ob 20.: Prireditel požarne bramb.

PTUJSKO GLEDALIŠČE.

Petek, 15.: Bajadera. Gostovanje Mariborčanov. (Tenorist g. Mirko Nerat.)

Gostovanje ljubljanske opere v Mariboru

Po zaslugi mariborske gledališke uprave in g. notarja Ivana Ašiča je vendarle prišlo do težko pričakovanega gostovanja ljubljanske opere, in sicer do prav izrazitega gostovanja, v kolikor je imela glavno besedo najmodernejša muzika. Kakor bi se to zdelo nekam riskantno, tako smo bili vsi prijetno presenečeni ob pogledu na popolnoma razprodano gledališče: znamenja, da je vendar tudi pri nas nekaj zanimanja za novosti. In opere, ki so se uprizorile dne 11. t. m., ne le da so za Maribor novost, marveč tudi redkost, morda celo enkratni pojav, kajti operni večer je obsegal I. Stravinskkega oporatorij Oedipus rex, Osterčevu iz komične opere in Puccinijeve Gianni Schicchi. Vsa tri dela so nam nudila dokaz, da razpolaga ljubljanska opera s prav dobrimi močmi, celo s takimi, ki bi bile v čast tudi večjim odrom. V operi Oedipus rex smo občudovali trajno svežost Betetovega glasu, krepak Rumplov bas in dramsko moč Thierry-Kavčnikovega mezzosoprana poleg Banovečevega prekrasnega tenorja, dočim je

glas protagonista Marčeca, dasi dokaj prijeten, vendar še neizenačen in nekoliko pomankljiv. Izborna razpoložen je bil zbor, ki je svojo težko partijo izvedel intonačno in deklaratorsko uprav na hvalevreden način.

Mariborčane je seveda močno zanimalo delo ožjega rojaka Slavka Osterca. Njegovo delo, tako svojevrstno in samosvoje, je občinstvo sprejelo s toplimi aplavzi na naslov igralcev in komponista, ki je prisostvoval uprizoritvi. Polševa, Španova, Povhe in Janko so se trudili za čim boljše podajo tega tako zvanega muzikalnega sketla, ki je pravi izraz Osterčeve osebnosti. Dasi je snov brezpomembna in revna na dramski vsebini, je vendar znala opera izvesti priznanje občinstva, kar dokazuje, da je v celoti nekaj vsega upoštevanja vrednega. Nič ne trpi pri tem okolnost, da je publika le rajši sprejela Puccinija, pri katerem je pravzaprav leže prišla na svoj račun, zlasti zaradi lahkotnejše glasbe in elektno izpolnjenih posameznih prizorov, a mnogo tudi zaradi pevsko in igralsko izbornega baritonista Primožiča, ki je doživel viharne aplavze. Pa v Gianni Schicchi smo imeli šele priliko spoznati pravo prožnost in sladkobno tenorista Banovca, ki je žel priznanje ob odprtem odru, kakor tudi zlahtni sopranček Ribičeva. Spleb so bile vse vlogne v dobrih rokah, zlasti vloga Simona (Betetto).

Predstave so v glavnem zadovoljile vse, menda tudi skentike. Dirigirala sta Balatka opero Oedipus rex, Neftat pa Iz komične opere in Gianni Schicchi; oba sta vodila uprizoritev z globokim razumevanjem in z vdanoostjo. Edino orkester, ki tvori sicer dobro vsolano celoto, je pomanjkljiv zaradi prepričlega števila godal, zaradi česar se ne more izogniti nekaterim čeren, ne glede na to, da maloštevilna godala povzročajo prehude izraze pihal. Zdi se mi, da na teh pomankanjih trpijo vsi, ker tako zahtevajo gotove zapovedane redukcije. J. K.

Koncert Josipa Rijavca v Berlinu. Dne 11. t. m. je bil v dvorani T. S. Bacha koncert našega rojaka Josipa Rijavca. Koncert je sijajno uspel. Na programu so bili: Beethoven, A. Boito, G. Puccini, G. Meyerbeer, U. Giordano, R. Wagner in R. Leoncavallo. Občinstvo je bilo izredno navdušeno in je po vsaki točki burno ploskalo. Rijavec je moral dodati programu še pet arj. Ovacije so se ponavljale celo na ulici. Redkokateri tenor je dosegel pri nemški publikii tak uspeh kot naš Jože Rijavec. Preverjeni smo, da bo imel enake obisk in moralni uspeh tudi na drugem koncertu, ki bo obsegal jugoslovanski program. — Etk.

Svetislav Petrović v Franciji. Sbelki gledališki in literarni kritik Svetislav Petrović, profesor višje pedagoške šole v Beogradu, je minule dni predaval v Nancyju in v Parizu o jugoslovanski kulturi. V Parizu mu je bil prirejen častni večer, ki je privabil mnoge francoske prijatelje jugoslovanske kulture.

Večer Gjura Jakšića v Beogradu. Ob prvi kolektivne razstave Gjura Jakšića, ki je prirejena v paviljonu »Cvijete Zuzorić«, se je vršil snoči na razstavišču Jakšićev literarni večer, da bi se počastila tudi druga polovica Jakšićevega umetniškega stvarjanja: poezija. Predavanje o literarnem značaju in pomenu Gjura Jakšića je imel urednik »Sprekega književnega glasnika« g. Milan V. Bogdanović, Milošević in g. Milutinović pa sta recitirala nekatere njegove pesmi.

Nov uvod v sodobno francosko književnost je izdal docent na vseučilišču v Montpellieru Emile Bouvier (Initiation à la Littérature d'aujourd'hui). Uvod se razlikuje od znanega Mornetovega (izšel pri Larousu) po tem, da vsebuje razmotrivanja o literarnih strujah in teorijah, ki so gibale francosko književnost v zadnjih 25 letih.

»Habimac« se ne sme vrniti. Moskovsko židovsko gledališče »Habimac«, ki je gostovalo tudi v Zagrebu in Beogradu, ni dobilo dovoljenja za vrnitev v Moskvo. Nasprotnika ima v židovski komunistični organizaciji.

Glavobol

»seeno ali kot posledica prehlada, zburjenosti, napornega dela, ali pa zreobilo zavžetega alkohola in nikotina, se lahko ublaži in odstrani. Vzemite priznane

Aspirin tablete

in kmalu začutite blagodejen vpliv. Pri zobobolu, trganju v ušesih, influenci, revmatizmu, nevalgiji in vročini so Aspirin-tablete slavnoznane. Zahtevajte vedno originalni omot »Bayer« z modro-belo-rudečo varstveno znamko.

17. t. m. ob 11. dopoldne. Ta film si mora brez dvoma ogledati vsak, ki ima le količikaj smisla za naravo in hoče občudovati življenje živalstva v onih pragozdovih, kamor še ni stopila človeška noga.

Danes ob 20. uri v KAZINI predavanje ge. dr. Sossove

o raku

Vzroki obolenja, zdravljenje. — Skioptične slike. Zveza kult. društev.

Dodisi

KOČEVJE. Izredni občni zbor Kola jugoslovenskih sester, podružnica Kočevje bo v nedeljo 17. t. m. ob pol 3. popoldne v poslojnu državne realne gimnazije v Kočevju z dnevnim redom: Volitve. Občnega zbora se udeležijo tudi dvorna dama gospa Franja dr. Tavčarjeva in spremstva več gospa sester iz ljubljanskega »Kola«, med njimi tudi z gospo sestro tajnico Engelmannovo iz Ljubljane, ki bo pred občnim zborom predavala o ciljih in nalogah »Kola«.

MOSTE. Podružnica Kola jugoslovenskih sester Moste - Sv. Peter bo imela v nedeljo 17. t. m. ob pol 16. svoj redni letni občni zbor v Šoli v Mostah. K obliki udeležbi vabi odbor.

ŠOSTANJ. Sokolsko društvo je imelo svoj 18. redni občni zbor v četrtek 7. t. m. v Sokolskem domu. Odbor se je bavil v glavnem, kako bi zboljšali finančno stanje društva, in je tudi sprejel potrebne ukrepe. Poročila funkcionarjev so bila odobrena. Izvolil se je novi odbor: starosta br. Tine Vrečko, podst. br. Tone Kraigher, tajnik br. Franc Burdijan, blagajnik br. Franjo Natek, prosvetar br. Franjo Rejec, zdrav. od. br. Stane Medic, dram. od. br. Tone Bojk. Br. Rejec se je v kratkih besedah zahvalil br. Tonetu Kurmiku za njegovo večletno starostovanje in vodstvo društva. Članstvo je priredilo br. Tonetu burne ovacije, ki so mu porok, da je bil med nami zelo priljubljen in da njegovega požrtvovalnega dela ne bomo pozabili. Brat starosta je zaključil dobro obiskani in lepo uspešni občni zbor s pozivom na članstvo, da se resno poprime dela v telovadnici in na odru.

Domače vesti

„Življenje in svet“ št. 11.

Pravkar je izšla številka 11. z naslednjo vsebino: Uvodni članek (napisal Ignatius)

Pri vseh naših življenjskih razpravah o smislu človeškega življenja, o razmerju med človekom in svetom, o izročju in preročišču ter prihodnosti človeka: Manj otrok, a več zdravih in krepkih! (Slika.) Pisatelj France Bevk nadaljuje svojo spiritalistično zgodbo

Gospod Pokoren na Onem svetu Dr. Božo Škerlj pa priobčuje velezanimivo razpravo (s 4 slikami) o obliki in prostornini lobanja, težji možgan in inteligenci.

Važen in zanimiv je članek VI. K. o življenju, ki jim preti izumrtje v naših kraljih (s 3 slikami).

Petdesetletnica Alberta Einsteina (s sliko) nas seznaja z življenjem velikega učenjaka, ki je ustvaril relativnostno teorijo.

Mara Lindtnerjeva zaključuje svoj potpis (s 4 slikami)

Dva meseca v Švici nakar sledi članek Janka Kača Kako homo lačne nasititi.

Pridobivali bomo meso neposredno na polju, kakor pridelujemo sedaj kruh in sočivje.

Postopnemu času primeren je zanimiv prikaz iz življenja trapistov (s 4 slikami)

Na obisku pri trapistih v El Latrunu. Naslednji članek, ki ga je napisal znani francoski afriški potnik Pierre Magard, nas seznaja z življenjem

V afriškem pragozdu.

Nato sledi zaključek razprave o Obročkanju ptic in njih selitvah Svojevrsna je črtica francoskega pisatelja Al. Daudeta

Dve krčmi.

Zvečer zaključuje razpravo o najmanjših pticah v Evropi

Naši palčki

ali kraljički, ki so silno trpeti v letošnji budi zimi.

Zaradi tehničnih ovir je morala tudi pot izostati običajna umetniška priloga.

„Življenje in svet“ izhaja tedensko in stane polletno (zaključena knjiga) 40 Din, mesečno 8 Din, posamezna številka pa samo 2 Din.

Iz šolske službe. Z ukazom 11. t. m. so stalno upokojeni naslednji učitelji: Ivan Gantar, šolski upravitelj v Orehoviču; Janjo Baraga, šolski upravitelj v Koroški Bistri; Ivan Habath, šolski upravitelj v Radmožancih; Peter Loparnik, učitelj v Mariboru; Josp Rakovšek, šolski upravitelj v Lembergu; Franjo Čuk, šolski upravitelj v Dolnem; Karolina Mikuš, učiteljica v Mariboru; Ana Krucl, učiteljica pri Sv. Mariji pri Ptuj; Angela Milčinska, šolska upraviteljica v Mariboru. — V državno službo so sprejeti naslednji bivši kontraktualni učitelji: Josip Rupnik k Sv. Emi, Marija Azman v Stogovce, Rafael Zazula v Polje, Fran Lašič v Koroško Belo, Srečka Cjak v Martjanec, Valerija Urban v St. Jurij ob Taboru, Karolina Pahor v Čadram, Antonija Rupnik — Terpin k Sv. Emi, Ottilija Pivk v Čatež, Viljem Kus v Črnomeli, Danica Mercina v Grahovo, Ludevit Taučar v Rakitno, Klara Čok — Godina v Zagorje pri Kozjem, Albert Čok v Zagorje pri Kozjem, Darinka Škerlj v Polje, Franc Kramar v Škalske Cirkovce, Ivan Culot v Toplice pri Zagorju, Boris Možina v Zvrče.

Iz policijske službe. Pisarniški ravnatelj pri policijski direkciji v Ljubljani Franjo Fink je trajno upokojen.

Koncert slavnege Ševčikovskega kvarteta, ki bi se moral vršiti danes v petek 15. t. m. v Filharmonični dvorani, je preložen na ponedeljek 18. t. m. Zvečer kupljene vstopnice veljajo za ponedeljek.

Smrtna kosa. V Limbušu pri Mariboru je umrla gospa Pepca Robič, soproga učitelja in posestnika. Njen pogreb bo v soboto ob pol 16. na limbuškem pokopališču. — V Ljubljani je preminul obitelj Matjažič sinček — edineček Darko. V grob ga položijo ob pol 16. na pokopališču pri Sv. Križu. Robičevi in Matjažičevi rodniški iskre no sožalje!

Koncert gospe Lovšetove v Ameriki. Kakor poroča neworški »Glas Naroda«, je 24. februarja gospa Pavla Lovšetova prispevala v International Institute v New Yorku koncert, ki je sijajno uspel. Umetnici je bil izročen krasen sopek cvetic. Gospa Lovšetova je za par tednov odgodila svoj odhod v domovino. Zaradi izrednega uspeha, ki ga je imel v Clevelandu njen nastop skupaj z baritonom Sublim, sta oba umetnika prejela vabilo za enak nastop v Detroitu, Milwaukee in Chicagu. Po teh koncertih se bo gospa Lovšetova vrnila v New York, odkoder bo na »Leviathanu« okoli 20. t. m. odpotovala v Ljubljano.

Uspesobilen izpiti za učitelje in učiteljice osnovnih šol bodo na državnem moškem učiteljskem v Mariboru od 2. maja dalje. Redno opremljene prošnje za pristup k izpitu morajo priti v roke izpraševalni komisiji za osnovne in njim sorodne šole v Mariboru najkasneje do 20. aprila po uradni poti (upravitelstvo, sreski poglavar). Pismeno bodo obveščeni samo taki kandidati in kandidatke, ki ne bodo prijavljeni k izpitu.

boljše tipografske osnutke v stavku, a dve prvi in dve drugi nagradi za najboljše osnutke v ostalih tehnikah (risbe, litorez, litografija itd.) Natečaja se lahko udeležijo razen članov Saveza Grafičskih Radnikov tudi vsi ostali grafični in umetniški. Natečajna dela se naj pošljejo uredništvu »Grafične Revije«, Zagreb, Primorska ul. 2., najpozneje do 1. aprila t. l. v zaprti kuverti z geslom, a razen tega naj se priloži majhna kuverta z geslom in natančnim naslovom natečajnika. Na pošiljko se naj vstavi označba »Natečajna radnja«. O rezultatu tega natečaja bo odločevalo posebno, v to svrhu izvoljeno razsodišče. Nagradjena dela ostanejo last zgornaj navedenega odbora, a ostala dela se na željo vrnejo.

Večer primorskih akademikov. Dosedaj je bil klub primorskih akademikov v Zagrebu malo znan, s sobotno prireditvijo pa se je po svojem vsestranskem uspehu lepo uveljavil. Prireditve je posetilo dosti uglednih gostov, med drugimi tudi g. Svetozar Pribevič. Sodelovala je vojaška godba, ki je otvorila koncert z istersko himno »Krasna zemlja, Istro mila«. Gledališka umetnica ga. Vika Podgorska je recitirala Grudnove in Nazorjeve pesmi, pevka gđ. Lubejeva pa je pela slovenske narodne ter žela veliko odobravanje. Na klavirju jo je spremljal g. prof. Dumičič. Po programu se je razvila presrečna zabava. Za vsestranski uspeh zasluži zabavni odbor vse priznanje in čestitke

KINO IDEAL

danes zadnjičkrat ob 4. pol 6
pol 8, in 9.

Ogrska rapsodija

Vremenska poročila iz Slovenije. Tudi včeraj je vladalo v Sloveniji lepo pomladno vreme. Zjutraj je bilo jasno, le v nekaterih krajih megleno in deloma oblačno. V Ljubljani je bila zjutraj gosta megla, ki so jo pozneje pregnali topli solnični žarki. Temperatura je v mnogih krajih zjutraj padla pod ničlo, a čez dan se je zopet dvignila. V Ljubljani je ob 14. kazal termometer na prostem že + 13 C. Jutranja poročila navajajo naslednje termometerske stanje (v oklepajih za prejšnji dan): Bohinjska Bistrica — 1 (+ 4), jasno, snega 20 cm; Kranjska gora — 4 (— 3), jasno, snega 40 cm; Jesenice 0 (+ 2), jasno, snega 10 cm; Tržič + 3 (— 1), jasno, snega 5 cm; Kamnik 0 (+ 2), jasno, snega 2 cm; Ljubljana gl. kolodvor — 1 (+ 2), megleno, pozneje lepo, Celje 0 (+ 1), megla, snega 2 cm; Brežice — 2 (+ 5), jasno, snega 10; Dravograd-Meža — 3 (— 3), oblačno, snega 5 cm; Maribor — 2 (+ 2), jasno, snega 5 cm; Ljutomer + 2 (— 2), jasno, snega 10 cm; Kotoriba + 1 (— 5), jasno, snega 5 cm. St. Janž na Dolenskem — 4 (+ 3), jasno, snega 3 cm; Novo mesto — 1 (+ 3), jasno, snega 15 cm; Kočevje — 2 (+ 3) jasno, snega 10 cm; Rakek + 2 (+ 3), jasno, snega 5 cm.

Jugosl. kemistično društvo je imelo 9. t. m. v Zagrebu občni zbor. Predsednik društva g. prof. Njegovan je v svojem predavanju razložil razmere in potrebe, ki so dovedle do osnutka društva. Soglasno so bili sprejeti referati tajnika, blagajnika in revizorskega odbora. Izvolil se je nov odbor in odposlal kralju brzojavni pozdrav.

Otrok v cisterni. Kmet Josip Kavčič v Dornbergu je šel s svojim šestletnim sinčkom Cirilom na polje. Otrok se je nekoliko oddalnil od očeta in se igral v bližini z listi pokrite cisterne. Spodrsnilo mu je, padel

Glavna zaloga »Adria«

FILIP ŠIBENIK — Ljubljana

DIŠAVE SLON

Ivan Bizovičar

trgovsko vrtnarstvo

Ljubljana, Kolesarska ul. 16

priloga svoje bogato opremljeno vrtnarstvo kakor tudi okusno izdelane vence, šopke in trakove. Ja razpolaga ima tudi spomladni sadike najzlahotnejših cvetic in vsakovrstne zelenjave.

Nasaditev vrtov in balkonov.

Izposojanje dekorativnih dreves za ples in dr.

Naročila iz dežele se izvršujejo točno in solidno.

Letošnja specialiteta sadike

»Chabaud nagečki«.

Je v vodo in utonil. Oče je čez čas klical sina, ker pa ni bilo odziva, ga je šel iskat in našel je Cirilka mrtvega v cisterni.

Kranjskega učiteljskega društva zborovanje je preloženo na 9. aprila z istim sporedom radi odsotnosti predsednika in neizplačanih mesečnih prejemkov, ki onemogočajo primerno udeležbo.

Dva motociklista iz Trsta sta se ubila ob železniških zatvornicah pri Sežani. Vozila sta naglo in nista pazila na bližino proge. Prihajal je vlak in zatvornice so bile spuščene. Zadelo sta v nje z vso silo, padla na tla in obležala mrtva. Iz glave jima je lila kri. Ponesrečenca sta 20letna Bruno Kavčič in Josip Petrovič.

Tri žeparice pod ključem. Na torkovem sejmu v Kamniku, ki je bil prav dobro obiskan, so že v prvih dopoldanskih urah nastale zmešnjave zaradi žepnih tatvin. Raznim kmetom je bilo pokradenih okrog 4000 Din. Orožništvo je vzelo na piko nekatere sumljive ženske in je v vlak, ki odhaja ob 11.53. prišlo Marjo Korentovo, doma iz Prilavcev pri Čakovcu. Ko so nato orožniki še patrolirali, so pri Rode-tovi gostilni opazili, kako se je neka sumljiva ženska skrila pred njimi. Seveda so jo takoj prišli in jo raztrgali kot zavez-nico Korentovo, po imenu Agato Mrazovič. Našli so pri njej 406 Din. Kie je ostali denar? Orožniki so dognali, da je ena izmed obeh aretiranih tekom dopoldne na mostu izročila večjo vsoto neznanim ženski in so ljudje čuli, ko ji je dejala: »Kar pojdi, saj veš, kje se sestaneš!« Sled za tretjo žeparico je vodila v Domžale, kjer so jo včeraj zjutraj prišli in popoldne prignali v Kamnik. Tudi pri njej so našli le par sto Din. Ostali denar je ženska domnevno že odposlala po pošti.

Kašelj, prehlad, hripavost, pljučne bolezni sigurno zdravi Sirofen. Dobiva se v lekarnah.

Odhod v gledališče je kaj lahak, ako niste izmučeni. Pazite torej, da za pranje perila vzamete Schichtov »RADION«.

Obledele obleke barva v različnih barvah in pilstra tovarna Jos. Reich.

Redni občni zbor pevskega društva »Hum« v Laškem se vrši v nedeljo dne 17. t. m. ob pol 17. uri (pol 5. pop.) v društveni sobi gostilne gosp. Sommer v Laškem.

Iz Ljubljane

Iz gledališke pisarne. Jutri, 16. t. m. se bo pela v ljubljanski operi ponovno Gounodova opera »Faust« v g. Iličcem kot gostom v glavni vlogi. V vlogi Margaret nastopi ga. Zinka Vilfan-Kunčeva. Predstava je izven gledališkega abonmaja po običajnih opernih cenah.

Koncert 17./III. 1929. Prva suknja vaja mešanjski zborov s orkestrom in moških zborov se vrši v petek zvečer ob šestih v Unioni. Prosim polnoštevilne udeležbe! Vstop v dvorani dovoljen le sodelujočim! — P.

Mešanjski zbor, okrog 200 pevk in pevcev, nastopi v nedeljo 17. t. m. ob 15. v veliki unionski dvorani na koncertu pevskih zborov, včlanjenih v Jugoslovanski pevski zvez. Izvajal bo pod vodstvom pevovodje Prelovca s spremljevanjem orkestra Sattnerjevo O nevihti, Davorin Jenkov Zbor in spevoigrice Vračara ter koncertni valček dr. A. Schwaba »Dobro jutro«. Spremlja orkester gojenec šole Glasbene Matice in drž. konservatorija v Ljubljani. Predprodaja vstopnic v Matični knjižarni. Opozarjamo obiskovalce z deželo, da je za udeležence koncerta dovoljen 50% popust na železnice.

Burka »Pred porokom na Šentjakobskem odru« v soboto 16. in v nedeljo 17. bo vprizoril Šentjakobski oder izvrstno burko »Pred porokom. Igra je polna velekomedijskih situacij, v katerih igra glavno vlogo stebra Šentjakobskega odrga ga. Bučarjeva kot Emerencija in g. Lavrič kot Ahačič. Oba bosta odigrala v soboto svoje 100. predstavo. Vlogo Floriana Jereba bo igral g. Petrovič in ne g. Karus, kakor je pomotoma na lepkih. Vstopnice so v predprodaji v trgovini gosp. Miloša Karličnika na Starem trgu, za nedeljsko predstavo tudi v nedeljo dopoldne v Šentjakobski knjižnici.

Opozarjamo na akademijo, ki jo priredi SJSU Zupa za Sl. v soboto ob pol 20. uri v areni Nar. doma pod pokroviteljstvom dr. Juge in častnega domaškega komiteja. Sodelujejo preporodaši in učiteljski s pevskimi točkami, deklaracijami, pevskim zborom in orkestrom. Pevske točke izvajal gđ. drž. konservatorija bariton Cveto Švigelj. Po akademiji ples do 2. ure zjutraj.

O raku bo danes zvečer predavala v seriji posljudno znanstvenih predavanj gospa dr. Solosova, zdravnica iz Kamnika. Predavanje bo na odličnih skioptičnih slikah pojasnilo več obolenj na raku, nato pa vzroke obolenja in moderne metode zdravljenja te bolezni z radiacijo in obsevanjem z rentgenom in oparom-žarki. Se prvo predavanje je vzbudilo veliko zanimanje in zato je pričakovati velik obisk. Predprodaja vstopnic v tajništvo ZKD Kazina II. od 9. do 12. in 15. do 18.

Opozorilo avtomobilskih interesentov. Zaradi neenakega tolmachenja od kdaj se naj računa 15 dnevni rok za prijavo avtomobilov, je zdala generalna direkcija davkov naslednje rešitev: Po točki 11., čl. 106. taksnega in pristojbinskega pravilnika se mora izvršiti prijava v roku 15 dni, ko se nabavi zadevno prometno sredstvo. Merodajen pa ni datum s fakture, temveč se prične računati prijavni rok z dnem, ko kupec prejme vozilo od prodajalca. Če pa je prevozno sredstvo kupljeno izven mesta, kjer se mora prijaviti, se ugotovi dan predaje kupcu s tovrstnim listom.

Mojim bolnikom v vednost. Prejeli smo: Pred kratkim so različni časopisi objavili netočno vest, da sem bil imenovan za sreskega sanitetnega referenta, a pravilno bi se moralo glasi, da sem bil preveden v višjo plačilno stopnjo, ker imenovan sem bil že zdavnaj, saj imam že 30 službenih let. Nekateriki so mislili, da to namišljeno imenovanje pomeni za mene nekaj novega, kar moje razmere popolnoma spremeni, in oglašil se je celo zdravnik iz G., ki je hotel mojo privatno prakso kar podedovati, češ, čital je v »Tagespost«, da sem bil imenovan za sreskega

Novi odbor JAD »Triglava«, Ljubljana. Na 19. občnem zboru, ki se je vršil 8. t. m., se je odbor JAD »Triglava« konstituiral takole: predsednik Lah France, teh.; podpredsednik Malerič Jože, tehn.; tajnik I. Košar Joško, phil.; tajnik II. Korušec Karel, med.; blaginik Cijan Davorin, med.; arhivar Ferlan Tomo, teh.; knjižničar Pleskovič Rasto, iur.; gospodar Černe Perdo, iur.; odbornik brez mandata Planinšek Viktor, phil.; revizorja Burger France, iur. in Konjar Vitor, tehn. V razsodišče so bili izvoljeni medicinci: Glušič Ante, Obradunč Rudolf, Pogruje Stanko, Potrč Otmar in Seutočnik Albert.

»Zvezdec« ostane. Mestni vrtnarji so končali obrezovanje starih kostanjev v »Zvezdec«. Prvotno so zaznamovali sredi »Zvezdec« 34 kostanjev, da jih še to pomlad posekajo. To namerno so sedaj opustili. Vprašanje preureditve Zvezdec je odloženo.

Nepreviden voznik. Zdravnik dr. Edward Jemc s Trzasko jeste je imel pred nekaj dnevi opravka na Cesti v Rožno dolino, kjer se je ustavil s svojim avtom pred hišo št. 9. Medtem ko se je zdravnik mudil v hiši, je privozil po imenovani cesti neki voznik, ki pa je vozil tako neprevidno, da je zadel v avto ter mu zlomil zadnji desni blatnik, s čemer je napravil dr. Jemcu nad 900 Din škode. Neprevidega voznika je šele par dni nato izsledila vsika stražnica v osebi posestnika Jožefa D., ki bo moral poravnati vso nastalo škodo.

Fatizilicirane pornografske slike. V Ljubljani so se v zadnjem času pojavljale razne pornografske fotografije z znanimi ljubljanskimi obrazy. Ko je policija za to zvedela in se začela za zadevo zanimati, je kmalu izsledila družbo mladih ljudi, ki so te slike razpečevali. Nadaljnja preiskava je ugotovila, da si je ta nadbudna družba dovolila lumparijo, ki sicer ni originalna, s katero pa doslej pri nas še menda niso operirali. Naročali so iz inozemstva pornografske slike, ki so jih v Ljubljani prefotografirali na ta način, da so glave na teh slikah zamenjali z glavami raznih ljubljanc in ljubljancov z običajnih fotografij, ki so si jih na razne načine preskrbeli. Policija je nekatere izmed osumljenecv aretirala, a jih po zaslišanju zopet izpustila. Z afero se bo najbrž bavilo še sodišče.

Otroci kot beraci. Po hišah v Stritarjevi ulici so hodili včeraj dopoldne od stranke do stranke trije mladi dečki, ki so vztrajno moleodvali in se niso dali prei odpraviti, dokler niso bili obdarovani. Ko so obrali stanovalce hiš, so se mali prosjački ustavili na ulici in še tu pasante nadlegovali za milodare. Nekdo, ki ni mogel verjeti, da so otroci res taki reveži, je slednjič opozoril na njihovo početje stražnika, ki je vse tri brate, 12letnega Franceta, 8 letnega Joška ter 7 letnega Stanka odvedel na policijo, kjer so izjavili, da so doma iz Štepanje vasi. Poaolinčki so beračili ne morda iz potrebe, marveč zato, da zberejo denar za slaščice in druge reči. Vsi trije so ljudskošolski učenci in so seveda izostali od pouka samo, da so mogli beračiti po mestu.

Tatvina orehov. Zasebnica Ivanka Staniševa, stanujoča v Prečni ulici, je prijavila, da ji je v noči na 13. t. m. ukradel nekdo iz nezaklenjene kleti vrečo orehov, vrednih 1400 Din. Staniševa je imela orehe pripravljene, da jih očisti in nato prod. Njeno nalogo pa je prevzel dr. Zlat, za katerim ni nikakega sledu.

Društvo trgovskih in industrijskih nameščencev v Ljubljani priredi jutri, v soboto, zvečer ob 8. v salonu restavracije Lloyd na sv. Petra c. skioptično predavanje o »Švici«. Predavatelj bo popeljal udeležence na lep izlet po raju Evrope. Vsi člani in prijatelji društva vabljene. Vstopnine ni.

Iz Celja

Opozorilo avtomobilskih interesentov. Zaradi neenakega tolmachenja od kdaj se naj računa 15 dnevni rok za prijavo avtomobilov, je zdala generalna direkcija davkov naslednje rešitev: Po točki 11., čl. 106. taksnega in pristojbinskega pravilnika se mora izvršiti prijava v roku 15 dni, ko se nabavi zadevno prometno sredstvo. Merodajen pa ni datum s fakture, temveč se prične računati prijavni rok z dnem, ko kupec prejme vozilo od prodajalca. Če pa je prevozno sredstvo kupljeno izven mesta, kjer se mora prijaviti, se ugotovi dan predaje kupcu s tovrstnim listom.

Mojim bolnikom v vednost. Prejeli smo: Pred kratkim so različni časopisi objavili netočno vest, da sem bil imenovan za sreskega sanitetnega referenta, a pravilno bi se moralo glasi, da sem bil preveden v višjo plačilno stopnjo, ker imenovan sem bil že zdavnaj, saj imam že 30 službenih let. Nekateriki so mislili, da to namišljeno imenovanje pomeni za mene nekaj novega, kar moje razmere popolnoma spremeni, in oglašil se je celo zdravnik iz G., ki je hotel mojo privatno prakso kar podedovati, češ, čital je v »Tagespost«, da sem bil imenovan za sreskega

Sanitetnega referenta in da torej privatne prakse menda ne izvršujem več. Da se izognem nesporazumljenjem in grotoli škodi ter odvajanju bolnikov, izjavljam, da imam kakor znano kot uradni zdravnik popolno pravico do privatne prakse in da jo izvršujem nepretrgoma tudi glede zobozdravništva. plombiram in vstavljam umetna zobovja še dalje kakor poprej. Dr. Anton Schwab.

Dober plen celjske policije. Včeraj dopoldne je bil aretiran v Celju zelo nevarni ptiček, ki ga zasleduje hkrati kar več sodišč in policijskih direkcij v državi, večinoma zaradi zločinov tatvine. Prav čuden slučaj ga je vrzel v roke pravice. Včeraj zjutraj je ponudil neki moški mehaniku Plahuti v Gaberju še dobro ohranjeno kolo v nakup za malenkostno ceno 350 Din. Mehaniku se je zdelo kolo zelo sumljivo, še bolj pa prodajalec. Zato je povabil možaka na policijo, da se ugotovi resnično lastništvo. Tu pa je čakalo oba veliko presenečenje. Policija je takoj ugotovila, da ima opretili z že dolgo iskanim prijateljem tuje lastnine, zlasti pa tujih koles Alojzjem Razbergerjem, roj. 1898. V Veseli gori na Dolenskem. Razberger je že odsedel zaradi tatvine 1 leto težke ječe v Novem mestu. Izročil je bil v zapore okrožnega sodišča.

Iz Maribora

Labud se je vrnil. Pobegli labud se je vrnil k svoji globoko užalosteni ženi. Koliko radosti med mladino, ki ni mogla razumeti njegovega nekavalirskega čina, ko mu je vendar vsa mariborska mladež izkazovala toliko gostoljubja in naklonjenosti. Toliko malih ročic ga je vsak dan božalo po mehkih perju in zasledovalo dostojanstvene gibe svojega ljubimca in njegove družice. Ali morda niso posevali obema enake pozornosti in naklonjenosti? Tako so se spraševali med seboj naši malčki. Pa tudi tukaj imajo hudomušnež vmes svoje jezike in zatrujejo, da se je labud zbal obnega zbora svojih gospodarjev (Olepševalnega društva) in pobegnil. Toda naj bo že razlog njegovega dejanja ta ali oni, je labud s svojim povratkom razveselil prav vse, staro in mlado.

Smrt starega učitelja. V sredo zvečer je umrl v Libeličah na Koroški meji v 82. letu starosti upokojeni nadučitelj Matija Mencin, oče v učiteljskih vrstah znane učitelja g. Rudolfa Mencina. Pokojnik je užival daleč na okrog velik ugled in je bil med ljudstvom izredno priljubljen. Pogreb se bo vršil v soboto 16. t. m. dopoldne izpred farne cerkve v Libeličah. Pokojnika bo spremlilo na zadnji poti vse okoliško učitelstvo. Bodi zaslužnemu vzgojitelju ohranjen blag spomin!

Številni obiski pri »Grafcu«, Mariborska policija je v sredo zvečer krepko posegla med sumljive mestne vagabunde in aretirala 10 sumljivih tipov in dve prostitutki.

Tatvina na sodišču. S kolesom se je pripeljal v Maribor posestnik Jože Senekovič iz Pesnice. Prislilni je kolo v veži sodišča ob zid in odšel v pisarno. Ko se je čez par minut vrnil, mu je nekdo kolo vredno 1000 Din znamke Puch ukradel. Pred nakupom se svari.

Nevaren pohotnež. Orožniki v Studenčih so aretirali nevarnega pohotneža in perverznoža, 23 letnega M. V., ki je že nekako pred enim mesecem oskrnul 12 letno hčerko viničarja, uslužbenega na posestvu svojega brata in njeno 7 letno polsestro. Svoje zločine je skrbno prikrival, a ko so ga začela zasledovati oblastva je brez sledu izginil. V sredo zvečer pa je povsem slučajno prišel v roke studenčkim orožnikom, ki so ga oddali v sodne zapore.

Nesreča nikoli ne miruje. Z voza je padel 34 letni Ivan Maček in si poškodoval desno roko. Rešilni oddelek ga je oddal v domačo oskrbo. — Težje se je ponesrečil 49 letni Ivan Potočnik iz Loke. Ko je hotel obrediti s krompirjem točko naložen voz, se je ta prevrnil in pokopal Potočnika pod seboj ter mu zlomil levo nogo pod koleno. Z rešilnim avtomobilom so ga prepeljali v bolnico. — Dinamitna patrona je eksplodirala v roki 14 letnega šolarja Otonu Selu iz Melja in mu odtrgala na levi roki tri prste, četrtega pa tako poškodovala, da ga bodo morali najbrže odrezati.

Iz Trbovelj

Smrtna kosa — rešiteljica iz trpljenja. Živela sta v skromnem stanovanju starupokojenec 69 letni Anton Bitanc in njegova 74letna žena Marija. Bitanc je delal pri rudniku dolgih 30 let in izčrpal vse svoje moči. Zadnje čase je prejemal 192 Din mesečne draginske doklade. Dokler sta bila še malo pri moči, sta še kaj zaslužila, da sta lažje živela, ali kako naj si kaj zaslužita pri tej visoki starosti? Živela sta, kakor sta pač živeti mogla, z 200 Din mesečne pokojnine in pa s tem, kar so jima dali dobri ljudje. Nazadnje ju je bolezen vrgla na bolniško posteljo. Oba sta obolela na pljučnici. Zena je podlegla bolezni prva in umrla 8. t. m. Strašno je bilo staremu možu, ko mu je umrla dolgoletna družica v sreči in trpljenju, in ko so jo odnesli iz hiše, je izdihnil še sam. Tako se rešuje vprašanje rudniških starupokojencev. Ko bo umrl zadnji, bo vprašanje rešeno.

Velikonočna prodaja

15—30 % popusta

Stole in moške obleke, sgotovljene obleke, perilo, čepice, klobuke, samovsežice, nogavice itd. pri

ANTON PRESKER, Ljubljana,

Sv. Petra c. 14.

Films

CLARA BOW CLIVE BROOK

Film cvetja, ljubavi in plesa

KREOLA

Danes TANGO HAVAY premijera!

Ob 4., 7., 8. in 9. Kino »Dvor«

petjem!

Z Jesenic

Koncert v prid ruski kapelici. Sokol, ako društvo na Jesenicah priredi na poudar svojih članov pevcev bratov Rusov pevski koncert, ki bo danes, v petek ob 20. v kinu Radio na Savi. Cisti prebitek koncerta je namenjen za popravilo in vzdrževanje ruske kapelice na Vrščici. Na sporedu so ruske in slovenske narodne pesmi. Kot solisti bodo nastopili ob spremljevalni klavirji znani ruski pevci Grigorij Griga, Aleksander de Make in Semen Dimitrijevič. Obeta se torej lep peški večer; želimo le, da bi se prebivalstvo Jesenic in okolice prijaznemu vabilu odzvalo v čim večjem številu, da se na ta način vsaj nekoliko odolimo za trpljenje ruskih bratov na naših tleh in tudi onih, ki spe večni sen na pobočjih Vrščice. Vstopnice se dobijo v predprodaji pri bratu Mežiku. Koncert se bo ponovil v nedeljo v hotelu Slavica v Kranjski gori.

— ZAHVALA. Ob priliki praznovanja moje 75. letnice sem prejel toliko čestitk in voščil, da se, čeravno zelo rad, ne morem zahvaliti vsakemu posebej. Naj bo tedaj na tem mestu izrečena vsem onim, ki so me počastili s čestitkami, moja najiskrenejša zahvala. — Josip Wilfan, prokurist KID., Jesenice-Fužine.

Iz Tržica

Občni zbor zadruge »Planinski dom« na Kofcah bo v soboto ob 20. v hotelu Lončar. Vsi zadrugi, ki so raztreseni po Sloveniji, se najljubše vabijo, da se običnega zbora udeležijo. V nedeljo nato odidejo zadrugi korporativno na Kofce, kjer si ogledajo naprave v domu in pregledajo, kako je dom prebil drugo in menda najhujšo zimo. Zadrugi odbor je v preteklem letu dokazal, da je vršil svojo nalogo idealno. Letni zaključek izkazuje čez 40.000 Din čistega dobička, kar je za prvo celotno obratovanje več kakor dokaz pametnega gospodarstva in smotrene uporabe zadrugnega premoženja.

— Podružnica SPD je ukrenila vse potrebno, da se popravil pot z Zelenice k sv. Ani in ona s Košute na Babo do Koroške meje. Z markacijami starih poti se bo začelo, kakor hitro bo ugodneje vreme to dopuščalo. Sploh se obeta letos živahno planinsko delovanje. Podružnici se je pri glasilo dosedaj čez 260 članov.

Iz Ptuj

Glasbena matica v Ptuj. Klavirski trio: Stöhr-Pahor-Schäubauer priredi v soboto 16. t. m. v dvorani Glasbene matice koncert češke glasbe v priložnosti 25. letnice smrti Antona Dvořaka. Spored: 1.) A. Dvořak: Trio Dumky op. 90. 2.) Smetana: Trio g-mol op. 15. 3.) L. Suk: Trio Esdur op. 2. — Koncert se vrši pod pokroviteljstvom čeških konzulov g. dr. Fr. Rešla. — Tem potom obveščamo one, ki so dvignili vstopnice za »Zlikov« koncert, da iste ne veljajo za sobotni koncert.

— Mestno gledališče. Jutri, 15. t. m., gostujejo ilitič Mariborčani z divno Kalmannovo opereto Bajadero, v kateri nastopijo kot gost znani operetni tenor g. Mirko Nerat.

Iz Prekmurja

Kaznovana brezskrbnost. Pred tedni se je že poročalo, da se nahajajo mostovi preko Mure v veliki nevarnosti in bil je tudi apel na vojaško oblast, naj pusti razstreljevanje led na Muri. Naša vojaška pooveljstva so upoštevala želje prebivalstva in tehnična trupa iz Ptuja je bila ves čas pridno na poslu. Ni pa bilo tako na avstrijski strani in plačilo za preveliko brezskrbnost — podrti radgonski most. Naj tudi občinstvo upošteva odredbe in nasvete oblasti. Pri gradbenih odsekih imamo vendar nastavljen strokovnjake in naredbe, ki imajo svoj izvor tu, prav gotovo niso nepotrebne šikane prebivalstva.

— Klub juristov. Ker je v M. Soboti veliko število juristov (najmanj trideset) in ker prinaša sprememba zakonika tudi niz težkih problemov, se je porodila misel, osnovati klub juristov, ki naj bi bil tudi ognjišče intenzivnejšega družabnega kontakta med domačini in doseljenci.

Sport

Sportni drobci

V severnih državah sezona v hitrostnem drsanju še ni pri kraju. Na meetingu v Hamaru je Ballangrud zmagal s 198,002 točk pred svojima rojakoma Stalrudom (198,277) in Larsenom (202,360). Zmagal je na 5000 m v času 8:37,2 pred Stalrudom 8:37,9 in Larsenom 8:53,4, na 10.000 m v času 18:16,3 pred Stalrudom 18:18,4 in Larsenom 18:38,4. Pri teku na 1500 m sta prišla Ballangrud in Stalrud skupno na cilj v času 2:21,2. Sledil jima je Larsen v 2:26,7. (V teku na 500 m je zmagal Uygren v 43,9 pred Larsenom 44,2, Ballangrudom 44,3 in Stalrudom 45,5).

V borbi za boksarsko prvenstvo Evrope v bantam kategoriji je v nedeljo premagal v 15 rundah po točkah Italijan Bernasconi Belgijca Petit Pueta. Lista evropskega prvenstva je sedaj naslednja: muška kategorija Pladner (Francija), bantam Bernasconi (Italija), peresna Larsen (Danska), lahka Raphael (Danska), welter Genon (Francija), srednja Jaccovacci (Italija), polnoteška Bonaglia (Italija), težka Pierre Charles (Belgija).

Francosko boksarsko prvenstvo v teški kategoriji ima še vedno Georges Carpentier, čeprav že dolgo ni stal v ringu. Leta 1923. si je pridobil to prvenstvo z knock

out zmago nad Marcelom Nillesom. Francoski boksarski savez je sedaj na novo razpisal ta match. Javil se je le Nilles, ki hoče Carpentierja zopet odvzeti prvenstvo. V kratkem bomo torej imeli zanimivo borbo med dvema boksačema, ki sta stara nad 30 let.

Olimpijska zmagovalka iz leta 1924. v prostem plavanju na 100 m Ethel Lackie je sledila vzhodu znanih plavavč Ederle, Bleibtreu in Wainwright ter postala profesionalna.

Table-tenis turnir

Ker hočemo tudi v Ljubljani vpeljati namizni tenis, se je ustanovil pod okriljem LSK odbor, ki se je pričel pogajati z zagrebškim prvakom J. LAK »Marathonom« za turnir med njim in med kombiniranim moštvom Ljubljane. Pogajanja so uspela in turnir se bo pričel v soboto 16. t. m. ob 20. in nadaljeval v nedeljo 17. od 9.—12. in od 15.—17. na verandi kavarn »Evropa«, katero je ljubizivo stavil na razpolago g. Tonejc. Marathonovo prvenstveno moštvo bo nastopilo v naslednji postavi: Urban, Plaščar, Stern, Croz, Tibor, Piccoli (kapetan), Wrentschur (rezerva). Vsi ti igralci iz izjemo kapetana, ki je bil za časa zagrebškega prvenstvenega turnirja odsoten, so iz moštva, ki je doseglo prvenstvo. Vsečimo se zlasti na dvojico Urban-Plaščar. Kombinirano moštvo Ljubljane bo nastopilo v nastopni sestavi: Marko in Miron Bleiweis Trsteniški (LSK), Dacar (Atena), Dekleva (Ilirija), Zajc (Atena), G. Zupančič, rezerva Košak (oba Ilirija).

Čeprav je jasno, da bo Ljubljana podlegla rutiniranim zagrebškim igralcem — zlasti v dvojici — je vendar pričakovati vseskozi napetih in ostrih iger, ker so nekateri ljubljanski igralci prav dobri in gledalci bodo prišli vsekakor na svoj račun. Če bo dovolj časa, bodo najboljši zagrebški igralci igrali še med seboj nekaj eksperimentalnih iger.

Da se ta prvi ping-pong turnir v Ljubljani sploh vrši, gre glavna zasluga kot organizatorjem v Zagrebu g. G. Piccoliju, kapetanu zagrebškega moštva, v Ljubljani pa g. F. Piccolijeviću.

Propagandni težko atletični nastop

V soboto 16. t. m. ob 20. bodo nastopili v dvorani Mestnega doma naslednji atleti: v rokoborbi Gorjanc: Marinšek, Tičar: Meconer, Banovci: Luzzner, v boksu: juniorski par Medved: Skafar, Zajc: Žmuc, Kraljič: Krajčiger in Bizjak: Legat. Zadnji par bo nedvomno nudil najlepšo borbo, ker sta oba borila talentirana atleta. Vse te borbe se bodo vršile po amaterskih pravilih. Vstopnina sama je zelo nizka, ker gre vodstvo za tem, da vzbudi splošno zanimanje širšega občinstva za to panogo sporta.

Ilirija: Rapid

V nedeljo se odprvi v Ljubljani po skoro petmesečnem odmoru nogometna sezona. V prvi pomladni tekmi si stojita nasproti Ilirija in mariborski Rapid. Rapid je bil že od nekdaj red oreh vsem trem našim vodilnim klubom in zato bo tekna nudila vsekakor zanimiv sport. Tako Ilirija, kakor Rapid nastopita v najmočnejši postavi, ki jo imata momentano na razpolago.

Tekma se prične ob 15. na igrišču Ilirije, ki je v zelo dobrem stanju. Sneg je že popolnoma skopnel in igrišče se je že izsušilo. Vse kaže, da bo prva pomladanska nogometna tekma privlačila na igrišče Ilirije številne prijatelje nogometnega sporta.

Smuške tekme v Bohinju

Nedeljske smuške tekme, ki se bodo vršile v Bohinju pod pokroviteljstvom JZSS, bodo nekaka revija naše smuške zardje. Iz Maribora se pripravljajo najboljši smučarji, ki pridejo na tekmovalne pod vodstvom dr. Orožna. Tudi Zagreb pošlje svoje najboljši moči Komanda pogranične trupe bo delovala svoje najboljši grančarje, da se preizkusijo z ostalimi sportisti. Pričakuje se prihod velikega števila smučarjev gledalcev, ker tudi Bohinj izredno lep smučarski teren in še vedno dobro smuško ob najboljši insohali. Aljo bo mogoče, se bo pripravila tudi skakalnica za izvedbo smuških skokov.

Start bo že ob 7. zjutraj. Zaradi tega je potrebno, da pridejo vsi smučarji že v soboto zvečer v Bohinj. V soboto zvečer ob 20. ur bo v hotelu »Marka« predel priljubljenih tekmovalcev, katerim se bodo sporečile tudi vse podrobnosti tekmovalstva. Prihlave je treba poslati do 16. t. m. do 12. ure na SK Bohinj kolektivno vsak klub ali organizacija za sebe. Prijava za osebo Din 10.—, ki je obenem odstopnina.

Aljo bi nenaden vremenski preobrat onemogočil tekmovalstvo, se bo to pravčasno javilo.

ASK Primorje (plavalna sekocija). Danes, v petek, se vrši ob 18. uri v društvenem prostoru seja sekocijskega odbora. Tajnik in blaginjak naj pripravi poročilo Redni treningi za članstvo se vrše ob ponedeljkih od 16. ure naprej.

SK Svoboda. Danes v petek ob 19.30 redni občni zbor z običajnim dnevnim redom v prostoru Svobode, Delavska zbornica, Miklošičeva cesta.

Službeno iz LNP. Dvigne se s današnjim dnem začasna zabrana izre SK Celja, objavljen dne 16. febr., ker je klub med tem poravnal naloženo mu globo. — Odobri se prijateljska tekma Ilirija: Rapid dne 17. t. m. v Ljubljani. Novi naslov SK Natakarc: Kavarna »Emona«, g. V. Rojc. — Verificirajo se s pridržkom, ki se sporoči klubom potom M. o. v Mariboru, s pravico nastopanja 17. t. m. na SK Svoboda (Maribor): Voljnovič Sadko, Petrovič Svetozar, Jovanović Gavrilović; nadalje se verificirajo za SSK Maribor s pravico nastopanja dne 22. t. m.: Tratenšek Djuro, Salomon Leopold ter s pravico nastopanja dne 15. 9. t. l. Pfeiffer Ivan. — Sela upravnege odbora se vrši danes, v petek ob 20. uri v kavarni »Emona«, L. nadst. Tajnik I.

VREMENSKO POROČILO

Meteorološki zavod v Ljubljani, 14. marca 1929.

Višina barometra 308,8 m.

Kraj	Ono	Barom.	Temper.	Smr. vetra	Padavine
opazovanja				v m na sek.	
Ljubljana	771,7	-1°	86	mikro	mogla
Maribor	770,8	1°	96	mikro	..
Zagreb	771,6	1°	84	mikro	..
Bograd	769,1	..	91	mikro	..
Sarajevo	771,4	..	76	mikro	..
Dubrovnik	..	..	..	..	..
Skopje	767,9	1°	95	..	..
Sofia	766,1	10	53	mikro	1

Najvišja temperatura danes v Ljubljani 9, najnižja -2. Solnce vzhaja ob 6.16, zahaja ob 18.4, luna vzhaja ob 7.47, zahaja ob 21.59.

Dunajska vremenska napoved za petek: Večinoma jasno, temperatura se bo nekoliko dvignila.

Gospodarstvo

Stanje vlog v naši državi

Včerajšnja »Politika« objavlja približno oceno hranilnih vlog v naši državi, v kateri prihaja pisec na podlagi obstoječih statistik za prejšnja leta do zaključka, da znašajo hranilne vloge pri vseh denarnih zavodih v naši državi (privatne in državne banke, kreditne zadruge, regulativne hranilnice, Poštna hranilnica itd.) približno 10 milijard dinarjev.

Ta cenitev pa ni povsem točna. Vloge pri privatnih bankah so v tej statistiki ocenjene z vsoto 7,5 milijarde Din. O gibanju hranilnih vlog in vlog na tekoče račune pri domačih bankah in pri podružnicah inozemskih bank v naši državi (samo delniške družbe) vodi trgovinsko ministrstvo statistiko na podlagi bilance. Ta statistika se žal ne objavlja. Samo letno poročilo Narodne banke za preteklo leto navaja iz te statistike vsoto hranilnih vlog in vlog na tekoče račune koncem leta 1927 pri 681 bančnih zavodih v naši državi z 7456 milijoni Din, kar znaša okrog 800 milijonov Din več kakor koncem leta 1926. Če je torej v letu 1927 znašalo povečanje vlog okrog 800 milijonov Din, tedaj moramo tudi za preteklo leto vzeti najmanj 600 milijonov Din, če upoštevamo, da je bilo preteklo leto za tvorbo kapitala v obliki hranilnih vlog manj ugodno in da so bili dvigi znatnejši. Za konec preteklega leta lahko mirno računamo vsoto 8050 milijonov Din.

Tudi višina vlog pri regulativnih hranilnicah (predvsem v Sloveniji) je za preteklo leto zelo nizko ocenjena. Po statistiki dr. Albina Ogrisa je znašalo koncem leta 1927 stanje hranilnih vlog v Sloveniji 709,5 milijonov Din, v letu 1927 pa je znašal prirastek 111 milijonov Din. Če vzamemo za preteklo leto le 100 milijonov Din prirastka, dobimo samo za Slovenijo že 810 milijonov Din. Če pa upoštevamo še vloge pri regulativnih hranilnicah izven Slovenije (v Dalmaciji), tedaj moramo računati najmanj z vsoto 850 milijonov Din.

Vloge pri kreditnih zadrugah je težko oceniti. »Politika« navaja skupne vsote vlog pri vseh kreditnih zadrugah v naši državi v višini 1 milijarde 200 milijonov Din (brez vlog pri zadrugah zvezah). Ker pa je po statistiki glavne zadrugne zveze znašalo stanje hranilnih vlog pri kreditnih zadrugah že koncem leta 1926 1208 milijone Din in ker se samo vloge pri kreditnih zadrugah v Sloveniji cenijo na preko ene milijarde Din, moramo tudi to vsoto povišati na najmanj 1350 milijonov Din.

Končno se navaja v statistiki »Politike« še vsota 50 milijonov Din za vloge pri ostalih denarnih zavodih (mestne hranilnice izven Slovenije in Dalmacije, Obrtna banka SHS itd.). Tudi ta vrsta je prenizka. Saj znašajo samo pri zagrebški mestni hranilnici vloge preko 320 milijonov Din in pri Obrtni banki SHS 16 milijonov Din. Tudi to vrsto moramo povišati na najmanj 350 milijonov Din.

S temi korekturami bi statistika hranilnih vlog in vlog na tekoče račune v naši državi izgledala za konec leta 1928 približno takole (v milijonih Din):

privatne banke	8000
Državna hip. banka	450
Poštna hranilnica	30
Kreditne zadruge	1350
Regulativne hranilnice	850
Ostali denarni zavodi	350

skupaj 11.030 milijonov Din

Hranilne vloge in tekoči računi znašajo torej v naši državi okrog 11 milijard Din, pri čemer niso upoštevane žirovne vloge pri Narodni banki (okrog 450 milijonov Din) in čekovne vloge pri Poštni hranilnici (okrog 600 milijonov Din), ker teh ni smatrati za prave vloge. Vsota 11 milijard je le na videz visoka, v resnici pa je v primeri z vlogami v drugih državah neznatna. Saj ne znaša niti toliko, kolikor znaša naš državni proračun.

— Za izvedbo nujnih javnih del v Sloveniji. Kakor znano, je v januarju izšel zakon o izvedbi nujnih javnih del in o pomoči pasivnim krajem. Po tem zakonu se imajo iz stomilijonskega kredita graditi pota, mostovi, naprave proti poplavam, regulativne reke in hudourniki in osuševati močvirja. Definitivni program ima izdelati odbor petih ministrov (ministra za zgradbe, za šume in rudnike, za kmetijstvo, za promet in za trgovino in industrijo). Program sicer še ni definitivno izdelan, ker pa je bil med tem iz tega kredita nakazan ljubljanski oblasti neznan znesek poldruga milijona, mariborski pa za Prekmurje še manjši, je Zbornica za TOI, kakor čujemo, poslala na ministrstvo, članice odbora, spomenico s prošnjo, da se pri definitivni razdelitvi kreditov upoštevajo nujne potrebe javnih del v Sloveniji in da se slovenskim oblastem nakaze kredit vsaj v znesku 12 milijonov Din za neodložljiva dela in za pomoč proti veliki brezposelnosti. V Sloveniji so razni kraji zaradi velikih poplav v preteklih letih hudo trpeli. Škode še do danes niso poravnane in bi zaradi tega eventualne nove poplave škodo lahko še povečale.

— Zopet pomanjkanje odprtih vagonov. Zaradi striktnega naloga generalne direktorije drž. železnice, da se mora z razpoložljivimi praznimi vagoni predvsem in v polnem obsegu kriti potreba premovalnikov, je nastopilo zadnje dni zopet pomanjkanje odprtih vagonov za prevoz lesa in drv. Premogovnikom dostavlja železnica dnevno okrog 480 vagonov, dočim znaša potreba za prevoz lesa normalno okrog 150 vagonov dnevno. Ker pa je prevoz lesa zaradi omejitev v februarju precej zastal, je potreba po vagonih zlasti za prevoz in izvoz stavbenega lesa za pomladansko stavbno sezono zelo nujna. Zbornica za TOI se je obrnila na centralno vozovno vodstvo v Beogradu z nujno vlogo, v kateri opozarja na nastalo napetost in predlaga, da se vračanje praznih vozov iz ostalih direktij pospeši.

— Stanje Narodne banke od 8. t. m. (Vse v milijonih Din, v oklepajih razlike napram stanju od 28. februarja.) Aktivna: Kovinska podlaga 289,7 (-4,6), saldo raznih računov (tečajne difference deviz) 380,3 (-85,8), posojila na menice 1377,1 (+18,6), lombard 268,5 (+3,3); pasiva: obtok bankovcev 5252,3 (+93,6), žirovne obveznosti napram državi 321,3 (+6,3), ostale žirovne obveznosti 396,9 (-59,5), obveznosti po raznih računih 183,9 (-109,3). — Iz gornjega izkaza je razvidno, da je Narodna banka v prvem tednu marca oddala od svojega deviznega stoka za okrog 85 milijonov Din deviz. Zaradi znatnega nazadovanja kratkoročnih obveznosti (za okrog 160 milijonov Din) se je obtok bankovcev povečal na 5252 milijonov Din.

„Mi gremo lahko tudi v gledališče,“

pravi mlada gospa Mica. „Tudi takrat ko peremo, imamo časa, ker nam je težko opravilo pranja odvzel RADION, ki pere sam.“

Varuje perilo!

— Trgovinska pogajanja s Španijo. V trgovinskem ministruju je bil te dni izdelan nov načrt trgovinske pogodbe med našo državo in Španijo, ki je bil dostavljen španski vladi na proučevanje. Pričakuje se, da se bodo na bazi tega načrta v kratkem pričela direktna trgovinska pogajanja.

— Predvidena postavitev 11 vagonskih tehtnic v Sloveniji. V programu za dolgoročno dobavo železniškega materiala na podlagi plačila v desetletnih bonih, glede katere se je te dni vršila licitacija v Beogradu, je med drugim razpisanih 82 normalnotirnih železniških vagonskih tehtnic, od katerih se ima 11 zgraditi na področju direktije drž. železnice v Ljubljani, in sicer na postajah Sevnica, Dravograd, Dovje, Moistrana, Stična, St. Mi. Rače, Fram, Videm — Krško, Murska Sobota, Ljutomer, Ormož in Čakovec.

— Dobave. Gradbeni oddelek direktije državnih železnice v Ljubljani sprejema do 16. t. m. ponudbe glede naprave skladišča na postaji Ljubljana glavni kolodvor; do 18. t. m. glede postavitve kabla; do 19. t. m. glede dobave 2000 kg bločnih verig in 1000 komadov spojin členov za te verige, 2000 kg žice, ca 6000 komadov hrastovih pragov, 100 komadov varovalke in 400 komadov patron za varovalke; do 26. t. m. pa glede oddaje prevoza raznega materiala (smeti, blato, sneg, gramoz, kamenje, pohištvo itd.); strojni oddelek do 21. t. m. ponudbe glede dobave 200 parov kolej z lesenimi podplatji, vijakov z maticami, žice, kolen za plinske cevi in matic; do 22. t. m. pa glede dobave 300 kg valirnega železa in ca 1400 kg žičnikov. (Pogoji so na vpogled pri omenjenih oddelkih.) Direktorija državnega rudnika v Velenju sprejema do 18. t. m. ponudbe glede dobave 5000 kg ovesa in 20 kg živalnih jermenov; do 20. t. m. glede dobave 25.000 kg moke; do 26. t. m. pa glede dobave žice, varovalnih patron, črnege lepilnega traku, kopalnih banj, stenskih baterij, pršilnih ročic, ogledal, držal za milo, steklenih polie in kizetov.

Borze

14. marca.

Na ljubljanski borzi je bil danes devizni promet slab. Nekaj več potrebe je bilo samo v devizah na Prago in Newyork. Malenkostno potrebo v devizah na Dunaj in Trst ter deloma v devizah na Curih je krila privatna ponudba, ostalo potrebo pa Narodna banka. Tečaj deviz so ostali skoro povsem nespremenjeni.

Na zagrebškem efektivnem tržišču je tendenca v vojni škodi dalje slaba. Promet je bil danes samo v Vojni škodi za april po 429,5, dočim je znašal tečaj za aranžma 424 (-25,5) brez prometa. Tudi ostali državni papirji so za malenkost slabši. Investicijsko posojilo se je trgovalo po 90 in 90,50, agrarne obveznice pa po 54. Med bančnimi vrednotami so bili zaključki v Praštedioni po 850, v Unibanki po 56 in v Srpski po 156. Med industrijskimi papirji je bila Trboveljska zaključena nespremenjena po 405, Slaveke pa po 100.

Devize in valute.

Ljubljana. Amsterdam 22.825, Berlin 13.25, Brusej 7.909, Budimpešta 9.937, Curih 1094,4 (-1097,4 (1095,9)), Dunaj 7.9894 (-8.0194 (8.0044)), London 276,58, Newyork 56,76 (-56,96 (56,86)), Pariz 222,55, Praga 168,33 (-169,13 (168,73)), Trst 297,35 (-299,35 (298,35)). Zagreb. Dunaj 7.9894 (-8.0194, Berlin 13.505, London 276,18 (-276,98, Newyork 56,76 (-56,96), Pariz 221,55 (-223,55), Praga 168,33 (-169,13, Curih 1094,4 (-1097,4).

Curih, Zagreb 9.1276, Pariz 20.3075, London 25.2375, Newyork 519.925, Milan 27.245, Praga 15.3975, Dunaj 73.04, Budimpešta 90.645, Berlin 123,36, Brusej 72.175, Amsterdam 208,25, Varšava 58,90, Bukarešta 3,00, Sofija 3,752.

Efekt.

Ljubljana. Celjska 158 — 0 Ljublj. kredita 126 den., Vevče 120 den., Praštediona 850 den., Krediti 170 den., Ruše 260 — 280, Stavna 50 den., Sešir 105 den.

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda aranžma 424 — 425,5, kasa 424 — 425,5, za marec 425,5 den., za april 428 — 429,5, za december 457,5 — 461, investicijsko 90 — 91, agrarne 45 — 45,75; bančne vrednote: Praštediona 850 — 860, Unibanka 56 — 56,5, Kreditna 93 den., Zemaljska 140 — 142, Juno 94 — 95, Narodna 7125 — 7150, Srpska 156 — 160, Poljo 17,5 — 18,5, Ljublj. kredita 126 den., industrijske vrednote: Gutmann 200 — 205, Slaveke 100 — 101, Slavonija 5—5,50, Nibag 2—5, Drava 460 bl., Isla 20—24, Vevče 120 den., Dubrovačka 500—505, Jadranska 590—615, Sečerača 465 — 475, Union Osijek 194,5 — 196, Trbovlje 465 — 470, Split cement 675 den.

Blagovna tržišča

Ljubljanska blagovna borza. (14. t. m.) Tendenca nespremenjena. Zaključena sta bila dva vagona bordonalov. Deželni pridelki. Tendencia čvrstejša. Zaključen je bil 1 vagon moke. Nudi se pšenica (slov. post., mlevska tarifa, plač. 30 dni, 80 kg); baška promptna po 305 — 307,5 za april po 310 — 312,50, za maj po 315 — 317,50; moka »Ogc, fco, Ljubljana, plač. pri prejemu po 420 — 425; koruza, baška, času primerno suha, plač. 30 dni, promptna po 317,50 — 320, za april po 330 — 335, ameriška yellow, zacarinjena po 320; oves: baški, slov. post., navadna tarifa po 306 — 310; ječmen: baranjski pivovarski, 68-69 kg po 345—347,50, baški ozimni po 330 — 332,50.

Žitni trg (14. t. m.). Na ameriških tržiščih je bila danes tendenca mirnejša, na budimpeštanski terminski borzi pa so tečaj ostali v glavnem nespremenjeni. V vojvodini je razpoloženo galje čvrsto. Baška pšenica stane že 255 — 257,50, sremska 260 in banaška 250 — 252,5. Tudi promet je bil živahnejši, zlasti za moko je bilo večje zanimanje. Tudi koruza je dalje čvrsta pri 275 za promptno blago in 285 — 287,5 za april. Oves stane 260, ječmen pa je ostal nespremenjen. Vojvodina se zanima za naš krompir, kupčija pa se ne more razviti, ker zahteva kupec glede na nevarnost, da dobi od mraza pokvarjeno blago, garancijo za kakovost.

Novosadska blagovna borza (14. t. m.) Tendenca prijazna. Cene pšenice in moki so se dvignile, Promet: 37 vagonov pšenice, 10 vagonov koruze, 22 vagonov moke in 2 vagona otrobov. Pšenica: baška 250—252,5; banaška 242,5 — 245; sremska 250 — 255. Ječmen: baški ozimni 255 — 260; pomladni 270 — 280. Oves: baški 252,5 — 257,5. Kоруza: baška in sremska 272,5 — 275; za april — maj 285 — 290. Moka: »Ogc 345 do 355; »2c 325 — 335; »5c 305 — 315; »6c 282,5 — 287,5; »7c 270 — 275. Dunajska borza za kmetijske proizvode (13. t. m.) V zvezi z naraščajočimi tečaji na inozemskih borzah je tudi promet na dunajski borzi živahnejši. Zanimanje je predvsem za promptno blago. Trgovala se je baška in potijska pšenica za april po 198 — 200 sh. cif. Brazilja. Za baško pšenico za čas otvoritve rečne plojbe se zahteva ex šlep Dunaj 1.06 Kt. Podunavska koruza se trguje za april po 1,74 — 1,745 Kt ex šlep Dunaj.

Iz življenja in sveta

Kralja Borisa bo poročil sam papež

Poroka po rimsko-katoliškem obredu v Rimu, po pravoslav-
nem v Sofiji

Kljub demantijem iz najbližje okoli-
ce bolgarskega kralja Borisa nočejo
utihniti glasovi, da je sedanje potova-
nje monarha v najtesnejši zvezi z nje-
govo bodočnostjo, predvsem s poroko.
Svetovni tisk naravnost piše, da je
edini namen potovanja bolgarskega
kralja setanek z vplivnimi člani savojs-
ske vladarske hiše in svidenje s prin-
cesso Giovanno, ki naj mu postane
družica v zakon. Imenovanje bivšega
bolgarskega vojnega ministra Vlkova
za poslanika v Rimu je baje uvod v to
stvar. Vlkov je potoval v Rim kot iz-
razit predstavnik bolgarskega dvora in
kot osebni prijatelj kralja Borisa, da
pripravi vse potrebno za njegov pri-
hod v Rim.

Bolgarski tisk je ideji ženitve kralja
Borisa s princeso Giovanno že davno
naklonjen in bolgarsko javno mnenje
odkriti simpatizira s to zvezo, ki se
pripravlja. Pa tudi v Italiji, se zdi, ni
temu nič na poti. Kakor piše »Lavoro
fascista«, ki izhaja v Rimu, odpotuje
bolgarski zunanji minister Burow iz
Zeneve, kjer se je mudil zadnje tedne,
v spremstvu bolgarskega metropolita
naravnost v Rim, kjer bo dokončno
rešeno zadnje vprašanje formalnosti
ob poroki kralja Borisa s princeso
Giovanno. Če bosta imela Burow in

metropolit dober uspeh, pride za nji-
ma v Rim tudi kralj Boris in tedaj bo
izdelan obredni pravilnik za cerkveno
poroko.

Poroki bosta prav za prav dve. Prva,
po rimsko-katoliškem obredniku bo v
Rimu, in kakor zatrjujejo avtentične
informacije, bo posvetil to zvezo sam
papež. Po predpisih pravoslavne cer-
kve pa se bo vršila poroka šele v So-
fiji, kjer bodo ob tej priložnosti veli-
ke narodne slavnosti.

Dejstvo, da to poroka dobro poučen
fašistični list, pomeni, da je zadeva
tolike kakor perfektna. Težkoče, ki so
se pojavljale s strani obeh cerkva, se
zdi, da bodo rešene kompromisnim
potom z dvema poročnima obredoma.
To je potrebno zategadelj, ker zahteva
bolgarska ustava, da mora biti bol-
garski kralj pravoslavne vere in torej
poročen po njenih predpisih. Italijan-
ska vladarska hiša je baje tudi prista-
la na to, da bodo otroci iz zakona med
Borisom in Giovanno krščeni po pred-
pisih pravoslavne cerkve. Za te uslu-
žnosti bosta nagradjena Vatikan in Kvi-
rinal vsak po svoje: z Vatikanom bo
sklenila bolgarska vlada primeren
konkordat, z italijansko vlado pa bo
podpisana prijateljska pogodba.

ko se je vršila bitka, beležil dogodke
sproti v svojo beležnico. Ker je imel
dobro zvezo, je tudi sproti pošiljal po-
ročila svojemu listu, ki si je baš po
njegovi zasluzi pridobil največji ugled,
ker ni poročal suhoparnih izmišljotin,
ampak živa dejstva. Sutcliffe stavi-
vsi ameriški listi za zgled, kako mora
delati novinar, ki želi prospeha svoje-
mu podjetju in samemu sebi.

Miss Lola Williams

Iz države Kansas, je bila imenovana za tajnico
državnega podtajnika Zedinjenih držav Curtisa.
To je prva ženska, ki je v Ameriki zavzela ta-
ko visok in zaupen položaj.

Ples v blaznici

Pariška plesna kronika, ki sega da-
leč preko koledarskega pustnega ča-
sa, je zabeležila te dni izredno senzaci-
jo: plesno prireditev kakšnih 400 blaz-
nih žensk v starosti od 15. do 80. leta,
ki si jo je omislil dr. Gauzy, ravnatelj
neke ženske norišnice. Njegove paci-
jentke so prejele kakšnih 14 dni prej
vabilo z naslednjo vsebino:

»Bodite pametne! Česajte se, kakor
se spodobi, umivajte se, ne jejte s pr-
sti in ne razburjajte se. Za nagrado
boste plesale.«

Dva cela tedna se niso nesrečnice
pogovarjale o ničemer drugem nego o
plesu, dva tedna so si (seveda pod
pazljivim nadzorstvom) same urezava-
le in šivale kostume. Na določeni dan
so se zbrale v veliki dvorani norišni-
ce, ki je bila bogato okrašena. Kostu-
mi niso zaostajali prav nič za kostu-
mi na drugih podobnih pariških prire-
ditvah. Razposajenost ni bila nič
manjša. Celo svojo kraljico so si bol-
nice izbrale, ki se je pripeljala ob zvo-
kni fanfar in v spremstvu častnih dam
na bogato ozaljšanem vozu v dvorano.
Bila je to lepa dama, ki si v svoji blaz-
ni fantaziji domišlja, da je res kralji-
ca in potomka kralja Ludovika XVI.
Ena sama razlika: Ker ni bilo moških
plesalcev razen nekoliko zdravnikov,
so plesale ženske z ženskami.

Rekord „Zlate pšice“

V krogih avtomobilistov onstran
Oceana se te dni govori samo o naj-
novšem avtomobilskem rekordu, ki
ga je dosegel major Segrave s svojim
čudovitim avtomobilom »Zlata pšica«.
Njegovo vozilo je drčalo z brzino 372
kilometrov na uro in je doseglo sve-
tovalni rekord.

Segrave je prvotno služil pri pehoti
in se je pozneje dal uvrstiti med letal-
ce. Pred dirko je bil zelo miren. Do-
pisnik »Evening Standard« se mu je
približal in ga vprašal, kaj misli, kako
se mu bo posrečila dirka. Dirkališče ni
bilo v najboljšem stanju in pihal je
neugoden veter. Segrave je dejal: »Sem
fatalist, vendar pa upam, da bom zma-
gal nad usodo.« Tako se je tudi zgo-
dilo.

Dirkačeva žena je opazovala divjo
dirko s posebne tribune. Major je iz-
javil, da se ne boji zanj, ker je tudi
ona sigurna njegovega uspeha. Dirki
je prisostvovala ogromna množica sto-
tisoč ljudi. Bili so trenutki smrtnega
strahu in groze, kajti Segrave je imel
med vožnjo defekt. Petelin hladilne
naprave je počil in vrela voda se je
razlila po dirkačevih kolenih. Sopara
mu je vzela vid. Dirjal je naprej, ne

da bi vedel, kam dere, v rešitev ali
smrt. Rešili so ga samo njegovi jekleni
živci. Dirkač je izjavil, da bo ostal pri
sedanjem rekordu tako dolgo, dokler
ga ne premeta kdo drugi. Šele potem
bo skušal potolči svojega tekmeča —
za ceno novega uspeha ali smrti.

Strogi predpisi za obleke v italijanskih šolah

Rimsko prosvetno ministrstvo je
razposlalo na vse prefekte in njim
podrejene šolske referente okrožnico,
ki se peča z zadevo obleke učiteljc in
učenec. Prosvetni minister opominja še
enkrat vse čimteljce, ki imajo vpliv na
šolo, da morajo učiteljce in učenke
nositi krila, ki segajo čez kolena, da
morajo biti obleke zaprte do vratu in
da morajo segati rokavi prav do za-
pestja. To velja posebno za nižje raz-
rede. Za višje razrede se dovoljujejo
nekateri olajšave, vendar pa je za-
branjen kakršenkoli dekolté, ki ugo-
varja občutkom dostojnosti in žali
naravnost.

Nepravilen utrip ni vedno znak srčne bolezni

S to trditvijo je nastopil dr. Milton
Raisbeck iz Newyorka, ki pravi, da je
močno utripanje včasih samo nekakšno
obrambno sredstvo narave, da privede
utrpano ali na drug način razdraženo
srce do normalnega funkcioniranja.
Srce sestoji iz mnogih mišičnih ele-
mentov, čijih gibe občutimo kot utrip.
Včasih spremeni svojo lego, posebno
tedaj kadar počivamo po težkem delu.
To povzroča nepravilno utripanje. Pa
to mine samo od sebe in ni povoda, da
bi se morali bati česa hudega.

Princ sportnik

Norveški princ Olaf, ki se pripravlja na poroko,
je izvrsten sportnik. V Oxfordu, kjer je študiral,
je bil med najboljšimi člani diljaških veslaških
klubov.

Čemu se kavi odvzema kofein

Po pravici je kava splošno priljubljeno užito
sredstvo, ker ima aromatične lastnosti, ki se
ne morejo primerjati z nobeno drugo pijačo.
Toda mnogi ljudje, posebno pa nervozni in na
svoji bolni, ne preneso kave, ker jih ta preveč
razdraži in jim krasi spanje.

Staro je spoznanje, da kava deluje škodljivo.
Dokaz temu najdemo v mnogostevnih pre-
povedih uvoza kave, ki so jih izdali absolutistični
vladniki v poznem srednjem veku. Že Friderik
Veliki je bil proti kavi. Vojvoda Hildburghausen
je leta 1826 izdal naslednjo naredbo: 1. Kdor
izpije škodljivo kavo, plača 6 srebrnih mark.
2. Kdor pije kavo, plača 20 tolarjev. 3. Vsa
gostilničar, ki kavo pije ali jo toči, plača 6
srebrnih mark. 4. Isto globo plača gospodar,
ki svojemu služabniku daje kavo. 5. Vsa kava-
na posoda se zapleni. 6. Kdor bi v deželo vho-
tjal kavo, mora dve uri stati ob sramot-
nem kolu.

Stvarni vzrok, zakaj je kava škodljiva, je
bil znan že pozneje. Leta 1820. je kemik
Runge našel v kavi kofein. Od tedaj je bil ko-
fein čisto predmet znanstvenih raziskovanj.
Znani učenci iz raznih del svetla so v svoji
delih dosegli naslednje: Kava in čaj vsebu-
jeta kot edini škodljivi sestavni del približno
1 do 3 odstotke kofeina. 1 kg vsebuje torej 10
do 30 g tega alkaloida. V čistem stanju tvori
kofein dolge, bele, azbesta podobne kristale,

NOGAVICE z ŽIGOM

Najboljše, najtrajnejše, zato
13 najcenejše!

ki nimajo nkega duha in okusa. V vroči vodi
se prav lahko topi.

Kofein spada med najbolj izrazite rastlinske
strupne. Na človeški organizem deluje v glav-
nem na ta način, da pospešuje bitje žile in krv-
ni pritisk. Na centralni živčni sistem deluje a
povečanjem njegove razdražljivosti. Ružen te-
ga povzroča kofein močnejše bitje srca. Pri
tem se prekomerno obtežuje ledvice, ne da bi
se s tem doslo go povečano koristno delovanje.
Posebno važna je okolnost, da je s kofeinom
otekločena izmenjava snovi.

Škodelica močne kave vsebuje 0.15—0.2 g
kofeina. Ta mala količina zadostuje za oteko-
čenje spanja, čisto ga celo onemogoči, občut-
ljivim ljudem pa sploh škoduje.

Ali pomislimo, da telesu 2—3-krat dnevno
dovajamo kofein v obliki kave, tedaj bo vsa-
komur razumljivo, da mora stalno draženje sr-
ca in živcev škodovati celo zdravju. Vredno
je omeniti, da medicina pozna kronični kofei-
nizem. Pod tem razumemo posledice prekomer-
nega uživanja kave, ki se javljajo kot splošne
občutek slabosti, nerazpoloženost do dela, do-
ševna depresija, tresenje rok, glavobol, trajno
nespanje, močnejše bitje srca itd.

Naravno, da se je znanost glede na to kmaže
potrudila, da pripravi kofeina prosto kavo. Ta
problem pa se je izkazal kot izredno težek, ker
je bilo treba pripraviti originalni kavi po okusu
in aromi snakovrednega proizvoda. Končno je leta
1906 s pomočjo vodne pare in neke eterične te-
kočine uspelo stvorenemu kavinemu zrnu do take
mere odvzeti kofein, da terapevtski splošno ne
učinkuje. Na ta način pripravljena kofeina pro-
sta kava, znana pod imenom kava »Hag«, se je
po vseh kulturnih državah zelo hitro razširila.

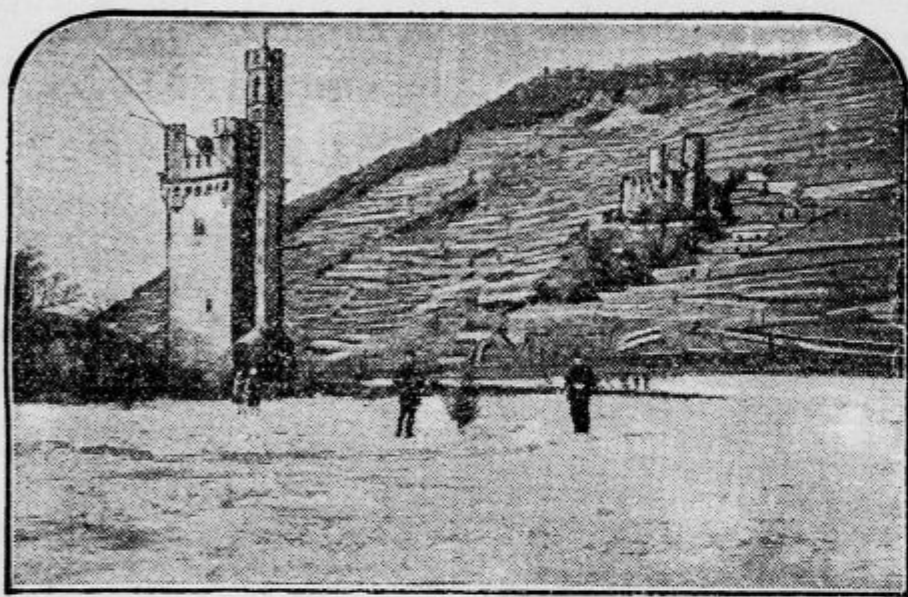
Poudariti je treba, da dobre lastnosti kave,
ki jih zelo cenimo, pri kavi »Hag« niti najmanj
niso oškodovane. Kdor torej boče imeti sko-
dečo kavo, ne da bi se izpostavil vplivom
kofeina, ima v kavi »Hag« to, kar išče.

Radio

Sobota, 16. marca.

LJUBLJANA 12.30: Reprodukcijska glasba. —
13.30: Stanje vode in borzne vesti. — 17: Kon-
cert radio-orkestra. — 18.30: Nemščina. — 19:
Dubrovnik in okolica. Propagandno predavanje
v nemščini, češkem in slovenskem jeziku, se-
stavljeno iz govornih in literarnih del. — 20:
Prof. dr. Ehrlich. — 20: Pomen in literat-
ura v glasbi. Sodelujejo gđ. Meze in Zlatar-
jeva. g. Petrovič, kvartet »Ljubljana«, radio-
orkester in citraški klub »Vesna«. — 22: Poro-
čila in napoved časa. — 22.15: Izprehod po
Evropi. — ZAGREB 13.15: Reprodukcijska glas-
ba. — 17: Popolninski koncert. — 20.35: Ope-
retni večer. — PRAGA 16.30: Popolninski
koncert. — 18: Pevski koncert s spremljanjem
kitar. — 19.20: Prenos opere iz Brna. —
22.25: Prenos koncerta iz Brna. — BRNO 17.45:
Operne arije in pesmi. — 19.20: Opereta »Zbo-
gom Mimmi«. — 22.25: Koncert lahke godbe. —
VARŠAVA 20: Prenos iz gledališča v Pozna-
nju: Joh. Straubova opereta »Benetka noč«. —
22.30: Godba za ples. — DUNAJ 11: Dopoldn-
ski koncert. — 17.30: Večer sonat. — 20.05:
Koncert dunajskega simfoničnega orkestra: val-
čki Johanna Strauba. — Večerni koncert orke-
stra. — BERLIN 17: Koncert lahke godbe. —
20: Zabavni večer. — 21: Koncert orkestra. —
FRANKFURT 16.35: Popolninski koncert. —
20.15: Prenos programa iz Langenberga. —
LANGENBERG 17.45: Orkestralni koncert. —
20: Zabavni večer in koncert lahke godbe. —
STUTTGART 16.30: Godba za ples. — 20:
Humoreske; sodelujejo orkester in solisti. —
21: Koncert pevskega zbora. — 22.15: Izraski
večer. — Lahka godba. — TOULOUSE 21.30:
Simfonični koncert. — 22: Operne arije. —
22.20: Godba za ples. — BUDIMPEŠTA 9.15:
Dopoldninski koncert. — 18: Koncert orkestra
in solistov. — 19.30: Dramski večer. — Kon-
cert ciganske godbe. — LONDON 19.45: Cho-
pinove klavirske skladbe. — 20.30: Mešan
večer. — 22.35: Orkestralni in pevski koncert. —
RIM 17.30: Vokalen in instrumentalni kon-
cert. — 20.45: Koncert voljske godbe. —
STOKHOLM 19.45: Koncert solistov. — 20:
Operetni program. — 22: Pesmi Sigurda Kooka.

REKORDNE REZULTATE
samo s TUNGSRAM Barijevimi
REKORD CEVMI

Zamrzli Ren pri Bingenu

Zadnji znameniti razvaline »Mauseturm«, za njimi zasnežene vlnske gorice.

Črna knjiga zakona

Pod tem naslovom je imel znani du-
najski psihoanalitik dr. Rudolf Urban-
tschitsch predavanje o problemih mo-
dernega zakona, ki jih je ilustriral z
interesantnimi slučajji iz svoje prakse.

Neki Alfred P. je ljubil dekle, ki mu
je vračalo ljubezen, a njega ni bilo
pripraviti do tega, da bi se z njo po-
ročil. Vedno je prelagal termin poro-
ke. Končno je prišla zadeva pred
zdravnika, ki mu je zaročenec izpove-
dal, da je donjujanska natura, ki se
ženske v istem trenutku nasiti, ko si
jo osvoji. Ker pa ljubi svojo zaročen-
ko resnično in ne bi maral, da bi se
že v prvih dneh zakona razočaral, se
boji poroke. Dr. Urbantschitsch je
ugotovil, da izhajajo te donjujanske
ambicije iz tega, ker mladi mož obo-
žuje svojo mater in ji ne najde v no-
beni ženski enakovrednega primera.
Priporočil mu je poskusni zakon, kar
se je tako dobro obneslo, da se je mla-
di par že čez tri mesece zares poro-
čil. Mladi mož je bil ozdravljen.

V nekem drugem primeru je mlad
mož, ki je svojo ženo res ljubil, od ča-
sa do časa ponorel. Zagledal se je v

kakšno drugo žensko in ga ni bilo
spraviti od nje, dokler se ni (navadno
že čez nekoliko dni) sam od sebe vr-
nil domov. Psihoanalitik je v tem slu-
čaju dognal, da je mož sin resne ma-
tere in lahkoživega očeta; v njem sta
se borili obe ti naravi. Ozdravil ga je
po psihoanalitični metodi.

Predavatelj je iz takšnih slučajev
izjavil, kako potrebna je ustanova
poskusnega zakona, ki omogoča, da se
mlada človeka spoznata do dna,
preden se zavežeta za življenje.

Novinar v moderni vojni

Novinstvo, ki rine čedalje bolj v
osprejde svetovnih velesil, ima v vojni
posebne naloge o katerih se bralcu
redkokdaj sanja. Nikdar nikoli se ne
more zadovoljiti moderni novinar z
uradnimi poročili. Njegova naloga in
dolžnost je, sporočiti čitateljem kaj
več kakor povedo suha uradna poro-
čila. Amerika je tudi tukaj prva na
svetu.

Znana ameriška agencija »Associa-
ted Press« javlja v posebnem poro-
čilu o pogumnem činu svojega dopisnika
Lesteta Sutcliffea. List »El Paso He-
rald« ga je poslal na fronto. Kako pre-
skrbeti avtentičnih, dobrih svežih po-
ročil? To vprašanje je rotilo Sutclif-
feu noč in dan po glavi. In našel je iz-
hod. Ko se je vršila bitka med vladni-
mi četami in vstaki pri Juarezu, se je
poročevalec skril v neko hišo. Seveda
je riskiral, da ga čete ne najdejo in ustre-
le po prekem sodu. Izvrtal je luknjo
v zidu, namestil telefon in je ves čas,

očil! — »Tega človeka morate vzeti
s seboj, dragi moj!« — »Saj prav na
to mislim! Gospod Martial, ali bi ho-
teli iti k filmu? Lepa bodočnost bi se
vam obetala. Jaz sem režiser.«

Sprejel je. Jutri odpotuje. Tako pri-
liko ni da bi zavrgel... Čeprav bi ra-
di ostal v vasi in delal z bratom Ro-
gerom... Da. Toda pod to streho je
še nekdo drugi: njegova svakinja. In
ona...

Nežna roka se mu je spustila na ra-
mena.

Alberta. Ni je čul, ko je prišla. Vztre-
petal je in se obrnil k njej. Nato je še
z večjo vnemo nadaljeval delo.

Dve majhni roki sta ga prišli za za-
pestje. Martial je prestal kovati: tišina
je zavladala v kovačnici. Alberta je
tu, tesno ob njem, tako vabljiva s svo-
jimi poželjivimi očmi in vročim li-
cem, zahtevajočim in hkratu prosečim.
Njen glas je pridružen.

— Martial!... Roger je odšel. Delj
ko uro sem prežala na priložnost... Tak
si se odločil. Martial? Zapustiš naju?

Tikala ga je kakor vselej, kadar je
mogla na samem govoriti z njim.

— Res je, Alberta.

Prsa mlade žene so zavalovale.

— Oh, in hočeš oditi kar tako? Ne
da bi mi bil le enkrat ustrejel?

Skomignil je z rameni. Vtaknil je
ohlajeno železo v žerjavico in pograbil
kleščice. Meh je zherjavico.

— Martial, rotil te, ne pojdi! Če bi
vedel, kako te ljubim!

— In Roger? Je odvrnil Martial ter
pokazal z glavo skozi okno.

— Roger? Ah, kaj mi je do njega!
Ni ga človeka, ni je stvari, ki bi štela,

kadar kdo ljubi, kakor ljubim jaz te-
be!... Oh, prestani z delom. Martial,
poslušaj me, dragi moj Martial! Ali ne
vidiš, da umiram od tebe?

Zasmejal se je, ne zlobno, bolj so-
čutno ko prezirljivo. Alberti so solze
zalele lepe oči in boječ je pogledala
njegov robati usnjeni predpasnik.

— Pusti me, je rekel in se ji umak-
nil. Ne jokajte! Rogerjeva sreča, že
stokrat sem vam rekel...

Bolesno je vzdihnila in nestrpno
odmahnila.

— Njegova sreča mi je sveta, je po-
kojno nadaljeval Martial. Ljubezen do
mojega brata mi je nad vse.

— Prosim te, tak prosim te, ne go-
vori mi več o njem!... Vzemim me s
seboj! Skupaj pojdiva! Saj ni mogoče,

da bi me ostavil samo! Kaj bi počela
brez tebe? Da te nebi nikdar več vi-
dela, nikdar več slišala...

Dobrohotno, a trdno jo je zavrgel, z

eno roko podnetil ogenj, z drugo po-
tisnil obupano ženo od sebe:

— Idite, draga Alberta! Po nepotrebnem
s etrpničite. Hudo mi je, ko vas
gledam tako, zakaj ljubim vas, vas, ki
ste mi tako rekoč sestra.

Ni ga hotela poslušati; zaječala je,
kakor da bi je zadal strašno rano:

— Moj Bog! Moj Bog! Zakaj te ni-
sem prej spoznala ko njega? Oh, če
mislim na to!...

Glas se ji je trgal. Vznemiril se je,
iz bojazni, da je ne bi premogel živčni
napad. Če bi se Roger zdajle vrnil, on,
ki ničesar ne slutit!...

— Umirite se, Alberta! Roger se
utegne vsak trenutek vrniti. Če vas
dobi tu...

— Ah, naj zve, da te ljubim, tem bo-
lje! Potlej bo vsaj konec trpljenja!

— Blazni ste, Alberta!... Oh, evo
ga, pravkar je zavil izza vogala. Rotim
vas, v imenu najinega prijateljstva vas
prosim, odidite!

Vsa trepečoca se je pričakujče obrni-
la k vratom. Roger je bil srečal sode-
da, ki ga je zapletel v pogovor.

Stopila je k Martialu. Proseče mu je
pogledala v oči:

— Ne bom te več nadlegovala. Do-
voli mi samo, da te poljubim. Ne pro-
sim te niti, da mi vrneš poljub.

Martial je s kleščami v rokah zrl
skozi okno in ni spustil Rogerja, ki je
bil še vedno v pogovoru, iz oči. Pod
silu Albertinega objema je skoro omah-
nil. Z neskončno nežnostjo mu je bila
ovila roke okrog vratu in mu pritisnila
na lice prečudno sladke poljube.

— Alberta! Alberta! Dovolj je. Ro-
ger gre! Brž! Zbogom! Tak pojdite!...
Oh!

Pridušeno je vzkrilnil: Alberta ga
je bila ugriznila do krvi. Bleda ko
smrti je krenila proti vratom, toda v
oči ji je igral zamaglovan usmev.

— Ah, zdaj bo vendarle zvedel! Za-
znamovala sem te! Pogled moje zobe,
poglej svoje lice! Končano! Končano
je! Spoznal bo moj ugriz, ha, ha! In jaz
mu bom priznala, vse mu bom prizna-
la...

Martial je planil k počrnelemu ogle-
dalu, ki so ga trije žebelji držali na steni.

— Ne bodi v skrbeh za »svojo lepo-
to«, dragec, se je zagrohotala Alberta
in obraz se ji je spničil od srda. Čez
meseč dni se ne bo več poznalo in še
zmerom boš dovolj lep za film, ljubček
moj!

— Kaj mi je do filma. Štrotica! Ro-
ger, razumete?... Rogerja je treba
prizanesti! A kako, kako zdaj?...

TUDI VAM

bo ustrezala najbolji

OBLEKA

z ateljeja D. Schwab

Maurice Renard:

Ugriz

Pod Martialovimi udarci poje nako-
valo, rdeče žari železo in veselo hrope
meh. Lep je Martial, lep kakor vedno
mlad kovaški bog.

Njegov brat popusti primež in stopi
k njemu. Plečat možak vedrega obra-
za, odkritih oči. Z roko mu da zname-
nje, naj prestane. In mu reče:

— Moram v vas po sodo.

Martial gleda za njim v solnčni dan.
Sanjav je njegov pogled, mehanično
se spušča roka s kladivom na pojočo
nakovalo. In potem, kakor da se je
zbudil iz sanj, pritisne na stopalo;
ostro zahrope meh, iskre zasrše, belo
zablešči železo. In jasno spet zapoje
nakovalo.

Veseli je kovač. Zakaj dame je po-
slednjič, da vihti kladivo in udarja na
železo. Jutri, o, jutri!...

Kako čudno je vse to prišlo! Teden
dni je tega, kar se je pred kovačnico
ustavil eleganten avtomobil in so ga
naprosili, da popravi vzmet, ki je bila
odnehala. In ta prijazen gospod v
spremstvu tako

Nepojasnjen zavratni umor v lški vasi

Celodnevna senzacionalna razprava pred ljubljansko poroto - Usmrtitve svojega moža obtožena Ivana Žagarjeva oproščena

Ljubljana, 14. marca

V letošnjem pomladanskem zasedanju ljubljanske porote, ki je dokaj bomo na večini senzacijah, se je danes obravnavala najzanimivejši slučaj: zagonetna usmrtitev batarja Antona Žagarja v lški vasi. Zanimanje za razpravo je bilo zelo veliko, posebno mnogo je prišlo izancev, ki so danes v justični palači sploh imeli svoj izanški dan. Poleg velike obnavne v porotni dvorani se je namreč v najbližji razpravi s poroti št. 28 vršila dopolnilna tudi prav za namena kazenske razprave proti nekemu mlademu izancu; zaradi tepeža. Fant je bil obsojen na tri dni zapore in večjo vsoto stroškov. Za sodbo so se izanci posebno zanimali, ker ima fant že »šifkarto« za Kanado, kamor mora oditi v ponedeljek. Komaj torej, da bo še odslužil prisojeni zapor.

Porotna dvorana se je v par minutah napolnila, čim je vratar odprl vrata. Prav zanimivi tipi so se razposedli po klopih. Kmalu je zrak v dvorani postal dušljiv, skozi okna pa je ves dan sijalo prijazno pomladansko sonce. Na mizi pred senatom ležal ovoj cunj s okrvavljeno srcačo umierena in obdolženim predpasnikom. Poleg mize pa stali zarjavela krvava kosa. Poleg porotnikov samih deželanov, stoji črna tablica, na kateri je s kredno narisana Žagarjeva bajta in zaznamovan kraj umora. Senatu predseduje vdss. dr. Kaiser, prisodnik sta dss. Kralj in sodnik Lederhas. Obtožbo zastopa državni pravdnik Lavrenčak. a obtoženka zagovarja odvetnik dr. Kreiči.

Na obtožni klopi sedi Ivana Žagarjeva, rojena Kadunc, žena srednje, pa dokaj košate postave, stara 55 let. Vestno poslušala obtožbeno in končno pride na vrsto, da dokazuje svojo nekrivdo, odgovarja na predsednikova vprašanja dokaj gladko, razločno, sklicujoč se večkrat na največjo pričo: na ljubeza Boga ...

Pekel v družini

Obtoženka Ivana Žagarjeva, rojena Kadunc, je bila z batarjem Antonom Žagarjem poročena od leta 1895., poročila mu je 10 otrok, 6 je še živih. V zakonu ni bilo miru in sreče. Neprestana prepiranja in preklepanja so zadnja leta pripravila Antona Žagarja do tega, da se je v lastni bajti popolnoma ločil od svojece: sam si je kuhel, spal pa večino v senu na podstrešju. On sam je bil pač tudi v marsičem kriv žalostnih razmer. Lani v noči od 28. na 29. junija je dohitela 65-letnega družinskega očeta nasilna smrt. Kakor je pozneje ugotovila sodna komisija, je bil Žagar to noč, ko je s kocom odet ležal v senu, udarjen s koso ki je povzročila na levi strani prsi med 6 in 7. rebrom 3 cm dolgo in 1 cm široko rano, ki je segala 12 do 14 cm skozi levo prsno steno, presekala prsno prepono in vranice krvne žile. Sum umora je seveda takoj padel na pokojnikove svojece, predvsem na njegovo ženo, ki je bila že naslednji dan aretirana. »futo« je takrat obširne poročalo o dogodku, ki je vzbudil senzacijo v vsej ljubljanski pokrajini.

»Bog in Mati božja sta priča«

Čitanje obtožnice je trajalo skoro celo uro. Oči vseh številnih poslušalcev so se uprle v obtoženko, ko je predsednik senata postavil običajno uvodno vprašanje v zagovor:

— Ivana Žagarjeva, ali priznate svojo krivdo?

— Ne, Bog in Mati božja sta priča, da nisem.

O svojem zakonu pripoveduje obtoženka, da se je poročila o potresu. Izmed 10 otrok sta dva bila prezgodaj rojena, ker jo je mož suval. Vendar sta si bila z rajnikom dolgo časa dobra. Bil je večkrat v Ameriki, delal je rad. Ko pa se je sporazumel s svojim bratom Martinom, je ni mogel več trpeti: pričela sta se prepirati. Ona ga je sicer rada imela, toda mož jo je obkladal s paccarico, svinjo in drugimi grdimi priimki. Žena mu je vse odpustila, čeprav jo je večasi tudi udaril.

— Kako to, da nista imela skupnega prenočišča?

— Sam mi je rekel, da me ne mara. Da bi bila zahtevala za zakonsko združenje po 50 kron, ni nikoli res, saj sva bila še lani o Veliki noči skupaj.

— Kje ste spali usodno noč?

— V sobi. V hišici, to je v manjši sobi. Je spala moja hči Tona.

— Pravilo, da se je on bal domačih, da bi ga ponoči ne napadli. Jemal je za to sekuro s seboj.

— Ne, gospod, sekuro je jemal, ker se mu je le škoda zdelo za nas.

— Danes lahko lažete, saj ste obdolžena.

— Ne bom lažala, prestara sem, tudi mi ni treba lažati, ker sem nedolžna.

Mirno je stopal Roger proti domu. Tedajci pa mu je iz kovačnice udaril na uho oster, presunljiv ženski krik.

Stekel je in planil skozi duri.

— Kaj je? ... Za Boga, Martial, opek si se? ... Kako se ti je moglo primeriti? Nesreča? ...

— Padel sem, je zajecel Martial. Bil sem neroden in sem padel ... z licem na nakovalno ... na žareče železo ... Alberta je bila pravkar vstopila in je zakričala: ...

— Da, je pritrdila Alberta, blede ko smrt. Odprla sem vrata ... videla, ko se je spotaknil ... in zavpila ...

Martial se je čudno nasmehnil in zaprl oči.

— Ubožec! ... Pokaži, ali je kaj hu-dega ... Vraga! Olja, brž! ... Strašno moraš trpeti!

— Peče, da Dai mi roko, tako mi bo bolje ... Alberta, nikar ne jokajte. Glej, Roger, kako dobro ženo imaš!

Alberta je skočila v kuhinjo po olje.

— Ne, je tiho šepnil Roger. Ni do-bra, Martial. Za koga drugega se ne bi jokala. In ker ostaneš zdaj doma, ti moram povedati ...

— Molči, brat! Jutri odpotujem.

— Toda, kako ...

— Kovač sem bil, evo, kovač ostanem. Molči! Molči!

Sla sem spat okoli 9. zvečer: natančno pa ne vem, ker nimamo ure. Mož ni nič rekel, da je bolan. Ko je šel spat, se je pač držal za trebuh. A jaz sem kmalu globoko zaspala.

— Kaj pa kosa? Kje je tedaj bila?

— Visela je na štali kakor vedno. Ko me je zbudilo možovo vzdihovanje, sem stopila na prag in ga vprašala, kaj mu je. Ni mi odgovoril. Čeprav me je obkladal vedno z raznimi priimki, se mi je sedaj zasmilil. Vprašala sem ga, kaj mu je, ni mi odgovoril. Vrnila sem se in legla.

— Kaj pa, če ste ga tedaj umorili s koso?

— Bog mi je priča, nedolžna sem. Tedaj sem mislila, da ga zvija v trebuhu. Vrnila sem se še enkrat, ko sem slišala, da vzdihuje. Tudi tedaj mi ni dal odgovora. Ko je pa tretjič le vzdihoval, sem šla kar k njemu pod streho.

— Ali ste kakšno stvar vzeli s seboj?

— Ničesar. Brez luči sem šla k možu in ga vprašala, kaj ga boli: a on mi je položil roko čez ramo odgovoril pa ni. Šele čez nekaj časa mi je rekel: »Eden me je s koso! Boste že videli! ... Potem pa je zaklical: »France Škuljev! Martial!«

— Ko ste čuli, da ga je nekdo s koso, ali ste kaj zavpili?

— Ne vem. Bila sem zmešana, hitela sem klicat hčer. Sla sem po svečo, bila sem vsa zbegana in se ničesar natančno ne spomnim. Hčerki sem rekla, da bo oče umrl in je šla k sosedu klicat Škulja.

— Vi pa niste vzeli ničesar s seboj na podstrešje, da bi možu pomagali?

— Ne, nisem mislila na to. Tudi nisem mislila, da bi mu kaj pomagala. Kar ob njem sem čepela in držala svečo.

— In kar spraševali ste ga, če bo umrl?

— Ne, to pa že ne! Zmešana sem bila.

K sklepu dolgega zasiševanja predsednik se enkrat vpraša obdolženko kar naravnost:

— Kdo je umoril moža? Vsak obdolženec, ki je nedolžen, vedno koga sumi!

— Ne sumim nikogar, ker nikogar ne morem sumiti.

— Kaj pa, če ste koga najeli?

— Jaz nikogar ne.

— Pa vaša hči?

— Ne, tudi ona je nedolžna. Pogreznem naj se, če sem kriva!

Predsednik se vpraša, zakaj je v zaporu dolžila nekega Sivec. Obtoženka odgovori, da tega ne ve, saj je bila 14 dni zmešana.

— Morda se vam je zmešalo zaradi kajanja?

— Bog mi je priča ... ne, ne, to ne ...

Hči — prva priča

Ko se obtoženka precej utrujena vsede zopet na klopi, prečita predsednik izvid in mnenje sodne komisije. Nato prične ob nezmaršanem zanimanju vsega auditorija z zasiševanjem prič. Prva pristopi Antonija Žagar, obdolženkina hči, prispeže in nato pripoveduje o smrti svojega očeta takole:

— Usodnega večera sem šla precej zgodaj spat v shrambo, mati pa je ležala v hiši, kjer vedno leži. Zbudila sem se menda okoli 2. ure. Čula sem očeta, ko je tamal: »O leži, o leži!« Mati je šla ven in vprašala: »Tone, kaj pa je?« Oče ni odgovoril. Mati se je vrnila in laž sem zopet zaspala. Okoli 4. ure me je prišla mati zopet klicati: »Tona, vstani! Očeta je eden stebel, umrli bodo!« Dvignila sem se in šla za njo. Dobro sem čula, ko sem stala pod lestvijo, da je oče klical Škuljevega Franceta in siveza brata Martina. Bilo je že v lutranem mraku. Da je oče zaboden s koso, nisem vedela. Ko je mati vprašala, kaj mu je, ni odgovoril.

Ko sem poklicala Škuljevega, me je mati poslala po svečo, pa je nisem našla in so mati šli ponjo.

— V preiskavi ste pa drugače povedali.

— Bila sem vsa zmešana.

— Ali ste očeta radi imeli?

— Vse sorte.

— Kaj pravite, kdo naj bi bil umoril vašega očeta?

— Gospod, če bi vedela, bi bila že zdavnaj povedala.

»Je bil že mrtev«

Mladi France Škulj, sedaj pri voljkih v Zagrebu, se je pripeljal k pričevanju in izpoveduje:

— Pokojni Žagar me je imel zelo rad. Doma so se krezali kar pomnilni. Da bi se bili topli, nisem opazil. Čeprav sem sosed. Oče je ženo zmerjal s paccarico, fanta pa z merlascem. Ona mu je večasi rekla: Norec. Sovražnikov rajniki ni imel. Kako le bilo pri njih usodnega dne, ne vem, ker me ni bilo doma. Ponoči, že proti jutru, me je prišla Tona klicati k njenemu očetu, ker da ga je nekdo udaril. Ko sem prišel na podstrešje, mi je pa mati delala, da je oče nekdo usekal s koso. Ona je držala moža, da je skoro sedel. Bil je pokrit, zato nisem videl krvi. Stresel sem ga za rame in klical: »Oče oče!« ... Pa ni bilo iz nje nobenega glasu več. Je bil že mrtev.

Kaj pravi brat Martin?

Izredno zanimiva in temperamentna priča je Martin Žagar, pokojnikov brat, star 62 let. Svoje navedbe spremlja z najživahnnejšimi kretinami:

— Nekaj denarja je imel rajniki vedno doma. Kar je dobil za les, ni dal v hranilnico. Kam ga je dajal, ne vem. Z domačini se ni dobro razumel. Jaz kar nisem hodil blizu, a tudi njegove žene nisem nikdar zmerjal. Ne mara pa me, ker meni, da sem jaz brata šuntal. Pravil mi je, da je oče, da mu je žena v jed zamešala strupeno čemeriko in da mu je iz zole hudobile večkrat pogasila ogenj, ko si je sam kuhel. Večkrat mi je tudi pravil, da se svojih domačih boji, ker so ga že dvakrat napadli. Pripominjal pa je, da ima sekuro, koso in motiko, da se bo branil. Žena bi bila moža najraje spravila pod kuratorja.

— Zakaj pa ni nič dal družini?

— Saj so imeli zemljo za kmetovanje.

— Kako je bilo takrat, ko so vas prišli klicati k pokojnemu bratu?

— Takoj sem se odpravil tjakaj in ob bratu na podstrešju našel obdolženko, ki je tam klečala s svečo. Rekel sem ji: »Prekleta svinja, ti si tako naredila z mojim bratom, zdaj boš pa hudič še bajto zažgal!« ... Ona je kar molčala.

— Morda se vas je bala, ker ni nič rekla.

— O, saj bi jo bil jaz zliher udaril. Spodaj sem punco res klofnil.

— Ali je bila obdolženka razburjena, ko ste prišli na podstrešje?

— Ne, kar ždela je predse in držala svečo.

— Kaj pa, če je vašega brata kakšen ropar?

— Ne, ne, zakaj pa je ona tako hitro našla denarnico?

Z roko odločno zamahne pred seboj Martin Žagar, ko je končano njegovo zasišanje in srđito pogleda svojo svakinjo ter se vsede zadaj na klopi.

Sin Tone ga ni!

Nastopi pokojnikov sin Anton Žagar in pripoveduje, da je bil oče vedno sam zase. Domači so morali delati, a oče je od nekada rad dobro živel. Ko je bil Tone star 14 let, pa je oče nekako tako neusmiljeno potlačil, da mu je pokvaril desno nogo. Ko mu predsednik pokaže denarnico, jo Tone spozna za materino in pravi, da je sam večkrat dal materi hraniti kak stotak. Oni kmetovec, ki je krvav, je sam zažulil v Ljubljani.

— Zakaj pa se iz oče vedno oborožil, da bi se branil ponoči?

— Ni res, sekuro je vzel k sebi na podstrešje, ker ni pustil, da bi jo mi rabili.

— Martin Žagar — pravi predsednik — vi ste najprej rekli, da je Tone umoril očeta.

— Ne, nisem rekel — odločno zanika Martin.

— Da res je rekel! hitro pristavi hčerka Tončka.

— Martin, zakaj ste pa ženo obdolžili?

— Ker je hodila okoli njega!

Kdo je bil boljši?

Predsednik prečita zapisnik mlajše hčere Ane: »Oče je že pred leti nekako pobil materi vso posodo iz gole samogoltnosti je nekdo zakopal svinjsko meso, da bi ga sam pojedel.«

Mnenje izvedenca dr. Koširja glede bankovca navaja, da je krvava lisica tako majhna, da se ne more ugotoviti, če izvira od človeške krvi.

Orožnika Klemenc in Vričko trdita kot pričo, da je obdolženka na podstrešju le simulirala in navidezno iskala možovo denarnico, kajti po kratkem iskanju se je nenadoma sklonila in jo pobrala.

Priča Anton Žagar, 62 letni posestnik in sosed Žagarjevih, opisuje pokojnika kot čudaka. Doma je razsajal, tepel družino, metal za otroke vile in sekuro. Priča je prepričan, da je bil pokojni več kriv kakor družina.

Priča Marija Steblajeva pravi, da ji je rajniki nekako pripovedoval: »Zena mi je kuhala čemeriko, da bi kmalu umrl. Nekdo me bodo ubil.«

Tako pričuje zaradi sovraštva, ki ga ima proti menil pripomni obdolženka na pravi priči.

— Kaj pravite, priča, koga dolže ljudje? vpraša predsednik.

— Pravijo, da so ga domači sami.

Priča Matija Sivec je 84 let star, majhen, plešast, naglušen možiček.

— Rajniki mi je pravil, da je lezal včasih v hiši, pa ga je nekdo ponoči hotel za nogo ven vleči. Potem je hodil spat v hlev. Tako mi je pravil nekdo, zraven pa nisem bil: »Zena mi je rekla, da bo že nekaj naredila, da bom erknil — potem pa je popravila, da se bom le matral. Sam sem jo čul nekako, ko sem šel mimo hiše, da je rekla: »Še premalo smo te topli in te bomo še bolj.«

— Tega niseri rekla! — vpade obdolženka.

— Jaz sem pa to prisegel, pa je gmahl! — jo odseka stari Matija Sivec.

Priča Tone Novak omenja, da mu je Žagar nekako opisoval domače razmere in sumil ženo, da je enkrat najela fanta, da bi ga natepli. Večkrat je dejal, da si življenja ni svest. Bil je zelo štedljiv. Priča Anton Škraba zatrjuje, da je obdolženka usodno noč v veži glasno jadikovala in navidezno jokala. Tudi orožnik Klemenc meni, da je obdolženka samo kričala, dočim je hči zares jokala. Pri teh trditvah jame obdolženka na glas ihteti.

Obdolženka je psihopatinja

Predsednik prebere zdravniški zapisnik, da je bila obdolženka v preiskavi nekaj časa zelo čudna in misli, da je morda blazna. Dali so jo na opazovalnico, kjer je kmalu okrevala. Opaziti je bilo splošno potrošnost in večkrat je tajno ihtela. Zdravniku jo smatrajo za psihopatinjo, ki je zbolela za zapornimi osihozi, dočim je simuliranje popolnoma izključeno.

Porotnikom je stavil senat samo 1 vprašanje: ali je Ivana Žagarjeva kriva zločina zavratnega umora svojega moža.

Plaidoyer

Državni pravdnik je v temperamentnem govoru navajal, da so razprave te vrste, da bi ženska sedela na zatožni klopi zaradi umora, zelo redki. Menda leta 1923, je bil zadnji tak primer, ko je žena moža ubila s sekuro. Tokratni umor je še hušji. Obtoženka vse taji. Potek razprave sili k zaključku, da je umora kriva edino obtoženka. V prvi vrsti je dokazano, da je rajniki umrl zaradi udarca s koso. To se je menda zgodilo v spanju, kajti sicer bi se rajniki branili. Pa ni bilo nobenega znamenja kake borbe. V drugi vrsti pravijo, da je imel rajniki pri sebi denar. Če je tudi del denarja zapravil, ga je vendar nekaj še moral imeti. Tretje, brez dvoma je to, da je rajniki živel z družino v večnih preprih in da je žena moža naravnost sovražila.

Zagovornik dr. Kreiči je iz zamršenih razmer Žagarjeve družine in nekaterih protislovij v poteku preiskave spretno izbral mnoge momente v prilog nekrivdi obtoženke. Pred vami, gg. porotniki — le izvajal zagovornik — se je danes vršil proces, kakršnega se nisem videl. Mnogo truda in dela je bilo, a vse je nastalo — nepolajšeno. Da bi laž vedel, da so govorile priče neresno, bi čakal, da se odpre nebo in fame padati živelo. Nasprotno pa ne morem nikogar dolžiti krivega pričevanja. V dveh sklenjenih vrstah so prišle priče, razdeljene v dva tabora. Nihče na ni videl, da bi bila ta žena umorila svojega moža.

Na pričevanja se pač ne boste mogli ozirati. Prepričati se morate, da vodi en tabor priči pokojnikov brat. Ne da bi lokal nad bratovo smrtjo, še preden ga je videl, je vrzel prvi kamen v sina pokojnega, češ, da ga je ta hudič spravil na oni svet. Ko so priče dejale, da brata ni bilo doma, pa je to očital ženi na grd način. On je spravil preiskavo v nepravni tir.

Obdolženka stoji pred vami nekriva, po-božna, poštena žena, ki je vzečila toliko otrok in jih pošteno vzgojila. Če stoji pred vami zloben in prisega, mu pač ne boste verjeli, bolj boste prizanesljivi z njo, ki je dobra krščanska žena. Čuli ste, da je res zbolela in bila je v norišnici, pa se tudi tam ni izdala, ker bi se gotovo, če bi bila ona storilka. Če je ona res preprosta kmetica, bi zdavnaj omagala pod pezo preiskave. Če bi pa bila res prebrisana, bi pa delanje drugače zasnovala in izvršila.

Po zakonu ste dolžni soditi kot pošteti državljani, upoštevajoč dokaze, soditi boste morali tako, da se boste morali zagovarjati pred Bogom in vestjo. Ne sklicem se na obtoženkino slabomnost. Potrditi morate vprašanje, če ni dvoma, da je ona storilka.

Vsak najmanjši dvom pa izključuje obso-dho. Apetrlam na vaše poštenje in vašo vest! Upam, da bodo otroci obšli svojo iskreno ljubljeno mater. Ti otroci in vaša vest, ki pravi, da se krivica ni dokazala in da je obtoženka nedolžna, to vam ukazuje, da rečete: — ne!

Oproščena!

Ljubljana, 14. marca ob 23. Za zaključek senacionalne razprave proti Ivani Žagarjevi je zavladalo med ljubljanskim občinstvom napeto zanimanje. Dočim je podnevi napolnila auditorij v pretežni večini publika z dežele, se je zvečer zbralo v dvorani skoro samo ljubljansko občinstvo. Dvorana je bila natrpna do kraja.

Preden so se porotniki podali k posveto-vanju, jim je predsednik senata še razložil, da temelji obtožnica predvsem na indicih, ne pa na dokazih, saj obtožene ni nihče videl pri umoru. Poljsnil jim je tudi vprašanje, za katero se morajo odločiti s svojo vednostjo.

Porotniki so se posvetovali tri četrti ure. Publika je medtem postala že skrajno nestrpna. Nervoznost je bila na višku, ko so se ob 22.30 porotniki počasi zopet vračali v dvorano. Njih prvomestnik je ob grobni tišini vse dvorane prečital pravdorek:

— Porotniki so po svoji prisegi in vesti na stavljeno vprašanje odgovorili glede krivde Ivane Žagarjeve s šestimi glasovi da, a šestimi ne. Torej: ne!

Publika je ta pravdorek sprejela s precej živahnim odobravanjem. Takoj nato je predsednik senata razglasil oprostilno sodb. Obtoženka in njena hči sta se z dvignjenimi rokami zahvalili porotnikom. Publika je nato naglo zapuščala auditorij, Ivana Žagarjeva pa se je še zahvalila zagovorniku in se v spremstvu svojih otrok zopet odpravi v svobodo.

Še tekom poznega večera se je rezultat današnje porotne razprave razpal na ljubljanskih javnih lokalih. Smrt Antona Žagarja pa ostane še nadalje zagonetka.

Oglas.

Izrada i montiranje instalacije za odvod dima u ložionici u polukrugu na teretnoj stanici Novi Sad

Direkcija Državnih Železnica u Subotici na temelju rešenja Gospodina Ministra Saobraćaja od 5. juna 1924 godine u aktu Generalne Direkcije Državnih Železnica G.D. Br. 15949/24 i u smislu članova 86—98, Zakona o Državnom Računovodstvu razpisuje na dan 10. aprila 1929 godine prvu ofertalnu licitaciju za izradu i montiranje instalacije za odvod dima u ložionici u polukrugu na teretnoj stanici Novi Sad.

Predračunska suma iznosi 520.000.— Din. Kavca od 5% ponudjene sume za naše, odnosno 10% za strane državljane podlaže se na blagajni Direkcije Državnih Železnica u Subotici ili na blagajnama ostalih Oblastnih Direkcija Državnih Železnica u moneti predviđenoj u čl. 88 Zakona o Državnom Računovodstvu nadalje do 10. časova pre podne na dan licitacije, a licitanti su dužni pokazati revers o položenoj kavci na dan licitacije određenoj Komisiji za držanje licitacije.

Propisno taksirane ponude u zapečaćenom zavoju sa oznakom spolja: »Ponuda za izradu i montiranje instalacije za odvod dima u ložionici u polukrugu na teretnoj stanici Novi Sad od ponudjača H. H.« preduju se nakas-nije do 11. časova Gradjevinskog Oddelenju Direkcije (Trg Vojvode Putnika br. 9. II. sprat, vrata br. 9).

Pravo za licitaciju imaju samo ona lica i tehnična poduzeća, koja podnesu komisiji uverenja o svojim preduzimačkim sposobnostima i uverenje o tome, da su svojoj radnju za porez prijavili i da su na istu platili sav porez sa pripadajućim prirezima za sve istekle zakonske radove, kao i za sve odobrene obroke po specijalnim rešenjima.

Zastupnici ponudjača pripustice se licitaciju, ako imaju pismeno punomoćje, da ih mogu na ovoj licitaciji zastupati.

Planovi, opšti specijalni uslovi, tehnički uslovi i obrazac ponude, mogu se videti i po ceni od 100 Dinara nabaviti svakog dana za vreme zvaničnih časova u Gradjevinskom Oddelenju Direkcije.

Naknadne ili telegrafskim putem podnete ponude, neće se primiti.

Iz Direkcije Državnih Železnica u Subotici,

Broj 7905/1929,

Blago
za ženske oblike
R. MIKLAUC
Pri Skolici, Ljubljana

Merilca (Markscheider)

sposobnega, ki more vršiti zajedno dolžnost nadzornika (Obersteiger), išče rud. društvo v Dalmaciji za takojšnji nastop. Ponudbe z navedbo pla

